

จิตจริง โสดาบันก็จริง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังธรรมนะ ฟังธรรม ธรรมจะกล่อมใจเรา กล่อมใจเราให้ ให้เข้าสู่สัจจะความจริง ขณะนี้ใจของเราปลอม ใจของเราปลอมนะ ทั้ง ๆ ที่เราก็คือเป็นมนุษย์เนี่ย มีชีวิตจริง ๆ นี่แหละ มันจริงตามสมมุติ สมมุติเราเคยปลอม ความปลอมของมันเห็นใหม่ มันสมมุติบัญญัติ เวลาฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นใหม่ เวลาฟังธรรมนะสมัยพุทธกาลใช้ใหม่ การได้ยินได้ฟังการฟังธรรมนี้เป็นแสนยาก ฟังธรรมนี้เป็นแสนยาก เพราะอะไร เพราะเวลาฟัง ต้องฟังจากพระโอษฐ์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังจากพระโอษฐ์ของผู้ที่มีคุณธรรม นี่มันถึงเป็นธรรม

แต่ในปัจจุบันนี้เห็นใหม่ เนี่ยเวลาเทคโนโลยีเจริญขึ้นมาเนี่ย การฟังธรรมเนี่ย คลื่นวิทยุมันไปได้หมด การฟังธรรม ฟังธรรม เราเลยคิดว่าฟังธรรมนี้เป็นของง่าย นี่ฟังการฟังธรรมเป็นของง่าย ๆ เพราะเราได้ยินได้ฟังอยู่ตลอดเวลา แต่เราลืมไปว่าเพราะเราเกิดเป็นชาวพุทธ พุทธศาสนา พุทธศาสนาเห็นใหม่ เนี่ยครูบาอาจารย์ของเรา ผู้ที่มีคุณธรรมในหัวใจ เนี่ยท่านจะเผยแผ่ธรรม ๆ เพื่อธรรมกระจายออกไปเพื่อใคร เพื่อใคร เพื่อชาวพุทธไง เนี่ยศาสนทายาท เพื่อสร้างทายาทเห็นใหม่ เวลาเรามีลูกมีเด็กรู้ขึ้นมาเห็นใหม่ เราก็จะพาลูกพาเด็ไปวัดไปวา เพื่อให้ลูกเด็ของเราให้เข้าถึงธรรม เมื่อเข้าถึงธรรมเขาจะมีคุณธรรมในหัวใจ ถ้ามีคุณธรรมในหัวใจของเขา เขาจะมีความสุขความร่มเย็นพอสมควรในอรรถภาพ ในอรรถภาพนะ

แต่เพราะใจของเรามันปลอม พอใจของเราปลอม มันปลอมขึ้นมาเนี่ย ฟังธรรมขึ้นมาเนี่ยมันเป็นของปลอมไปหมดเลย เพราะใจมันปลอม จิตปลอม จิตปลอมนะ เนี่ยกาย เวทนา จิต ธรรมปลอมไปหมด สรรพสิ่งที่เป็นปลอม ปลอมเพราะอะไร ปลอมเพราะว่าความไม่เข้าใจตามความเป็นจริง แต่กิเลสมันร้ายนัก เวลากิเลสมันบอกเราศึกษาธรรมเราเข้าใจในธรรมะ ธรรมะนี้เราเข้าใจหมด เนี่ยความเข้าใจ เข้าใจโดยความจอมปลอมของกิเลส กิเลสมันจอมปลอมอยู่แล้ว แล้วมันศึกษาธรรมก็ศึกษาด้วยความจอมปลอม ถ้าบรรลุดูธรรมก็บรรลุดูธรรมด้วยความจอมปลอม ความจอมปลอมของมัน มันโกหกมดเท็จ มันมีเล่ห์เหลี่ยมของมัน กิเลสค้นหาความทะยานอยากมันใช้เล่ห์กลของมัน เล่ห์กลของมันเพื่อทำความพอใจของตัวเอง ความพอใจของตัวเองนะ

เนี่ยเวลาศึกษาธรรมะเห็นใหม่ ข่มขี้เนข่มขี้ ใ้ห้คะแนนตัดคะแนนตัวเอง ใ้ห้คะแนนตัดคะแนน
 ธรรมะขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าไม่ได้ตั้งใจก็สิ่งนั้นไม่เป็นธรรม ถ้าตั้งใจได้ตั้งใจของตัวว่าสิ่งนั้น
 เป็นคุณธรรม เป็นคุณธรรมของเราของกิเลสตัดหาความทะยานอยาก มันกดขี่ธรรมะขององค์สมเด็จพระ
 สัมมาสัมพุทธเจ้าจนขึ้นมาเป็นสัจจะความจริงตามข้อเท็จจริงนั้นไม่ได้

นี่ในเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภมาเป็นพระโพธิสัตว์นะ เนี่ยเวลาศึกษาธรรมขึ้นมา
 รื้อค้นขึ้นมา เวลา รื้อค้นขึ้นมาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมาแล้วเห็นใหม่ เนี่ยสิ่งนี้มัน
 ละเอียดลึกซึ้ง เนี่ยขนาดคำว่าละเอียดลึกซึ้ง คุณปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเนี่ย เราจะสอน
 ใครได้หนอ สอนใครได้หนอนะ คำว่าสอน ขนาดว่ามีปัญญาลึกซึ้งขนาดนี้มันแยกแยะต่าง ๆ

เห็นใหม่คนที่มีปัญญาคะอธิบายสิ่งที่ยากใ้ให้เป็นของง่ายใ้ได้ทั้งนั้นนะ สิ่งใ้เข้าใจใ้ยาก เนี่ยเรา
 อธิบายใ้ความเข้าใจกับสังคัม สังคัมเข้าใจใ้ได้นั้นคนที่มีปัญญา แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 เป็นศาสดาเนี่ยมีปัญญามากกว่าทุกๆ คน ทำไมท้อใจละ ทำไมท้อใจ เพราะว่ามันลึกซึ้ง มันลึกซึ้งเพราะ
 อะไร พอลึกซึ้งแล้วเนี่ย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงวางธรรมวินัยใ้เห็นใหม่ เนี่ยปริยัติ ปฏิบัติ
 ปฏิเวธ

กรณีปริยัติการศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในการประพฤติปฏิบัติใ้มันตาม
 ข้อเท็จจริงใ้จะเกิดขึ้นจากข้อเท็จจริงอันนั้น ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ปฏิเวธความรู้แจ้งอันนั้น นี้ความรู้
 แจ้ง ความรู้แจ้งเนี่ยตามความเป็นจริง ปฏิเวธรู้จริงเห็นจริงตามความเป็นจริงเห็นใหม่ ถ้ามันมีความเป็น
 จริงมันจะมีคุณธรรมในหัวใจ แต่ใ้มันไม่รู้ตามความเป็นจริงอันนั้น มันไม่รู้ตามความเป็นจริงตาม
 ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นใหม่ เนี่ยมันเป็นอะไรละ เพราะมันปลอมใ้ใจ พอใ้ใจมัน
 ปลอมนะ ความปลอมขึ้นมาในหัวใจ สิ่งต่าง ๆ มันจะปลอมไปหมด

เพราะเรื่องใ้ใจมันเรื่องความมหัศจรรย์ ความมหัศจรรย์มากนะ จิตเนี่ยเป็นเรื่องมหัศจรรย์
 ลึกลับซับซ้อนมาก เนี่ยแล้วเวลามันทุกขขึ้นมา เวลาเกิดเป็นมนุษย์ เนี่ยเห็นใหม่ใ้ใจมันปลอม เวลาเกิด
 เป็นมนุษย์ มนุษย์แท้ ๆ นี้แหละ มีอิสรภาพในความเป็นมนุษย์ ที่ใ้จะแสวงหาใ้จะหาทางออกแข่งกับ
 กาลเวลานะ แข่งกับความตายใ้จะใ้ให้จิตนี้ถึงเป้าหมายใ้ใ้ได้ แต่ขณะเราแข่งกับความตาย เรายังละล้า
 ละล้งเห็นใหม่ คุณเกิดมาแล้วก็ยังคงติดกับโลก เนี่ยติดในโลกล ติดในวิภวสังสาร หักวิภวสังสารออกมา
 ไม่ได้ ๆ มันก็ต้องอยู่กับโลกไป พออยู่กับโลกไป เนี่ยทางของคลุหส์ถ์เป็นทางใ้ที่คับแคบ แต่ศึกษา
 ธรรมขึ้นมา ศึกษาในปัจจุบันนี้เห็นใหม่ ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ครูบาอาจารย์เรา

ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา จนเข้าถึงมรรคถึงผล ถึงที่สุดแห่งทุกข์ ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา การนับถือศาสนาพุทธ ทุกคนจะใช้การประพฤติปฏิบัติเป็นชีวิตประจำวัน

ใครจะทำก็ได้ ดึงฟ้าให้ต่ำไป ใครทำก็ได้ ไซ้ใครจะทำก็ได้แต่ของเขาต้องมีเขาวัวปัญญาของเขา เขาต้องมีวุฒิภาวะของเขา ในการประพฤติปฏิบัติ ไม่ใช่ใครทำก็ได้ หม่าจะทำก็ได้ หม่ามันแห่ขึ้นมา ก็เป็นธรรมชาติทั้งนั้น คุณติเตียนนี้หม่ามันร้องเพลงนะ เนี่ยฝึกให้มันเป็นได้เนี่ย ประพฤติปฏิบัติเป็นประจำวัน ชาวพุทธใช้การปฏิบัติเป็นประจำวัน ไซ้อยู่ปฏิบัติเป็นประจำวันมันได้มากน้อยแค่ไหน นั่นประจำวัน

ประจำวันคือตั้งสติ คือเราปรารถนาความสุข ทุกคนปรารถนาความสุข ศาสนาพุทธมีธรรมะ หลากหลาย หลากหลายเห็นใหม่ ชมราวาสธรรมเห็นใหม่ผู้ที่เห็นภัยใจวิภูสงสาร ออกประพฤติปฏิบัติ เห็นใหม่เนี่ย เนี่ยเวลาบวชเป็นพระแล้วยังมีธัญวาสี คามวาสี อธัญวาสีก็เข้าป่าเข้าเขาประพฤติปฏิบัติ เอาตามความเป็นจริง ก็บอกว่ามันทุกข์มันยาก มันทำอย่างนั้นมันอึดติดมถานุโยค อย่างนั้นมันก็มีแต่พระที่จะประพฤติปฏิบัติได้ เราเป็นฆราวาสเป็นคฤหัสถ์ปฏิบัติไม่ได้

ศาสนาที่ต้องเอามาเป็นกลาง ต้องเอามาตีแผ่ ทุกคนต้องมีสิทธิไปหมดเลย แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเนาะ เวลาจะเล็งญาณ จะรู้สัตว์ขันธ์สัตว์นั้นเห็นใหม่ เข้าขึ้นมาเล็งญาณ จิตของใครควร แก่ที่จะเข้าถึงธรรม แล้วอายุของเขาเนี่ยมันจะเก๊ทภัยขึ้นมาทำให้อายุของเขาถึงสิ้นไป ต้องไปเอาคน นั้นก่อน เนี่ยต้องเล็งญาณ ต้องสอดส่อง ใครทำก็ได้ ไซ้ใครทำก็ได้ แต่ทำแล้วมันจะได้ผลจริงหรือผล ไม่จริง

ถ้าได้ผลจริงเห็นใหม่ ทำไมเราต้องมีศีล ๕ ทำไมเราต้องมีศีล ๘ ทำไมต้องมีศีล ๒๒๗ ละ ถ้าเรามีศีลขึ้นมาความปกติของใจเนี่ยควรแก่การงาน ไม่ใช่ใครก็ทำได้ ใครก็ทำได้ โจรปล้นมันก็ปล้น ปล้นก็พุทธไปด้วย พุทธไป พุทธไป มันปล้นไปด้วย นั่นใครทำก็ได้ แต่ขณะนั้นเดี๋ยวนี้การประพฤติปฏิบัติก็ใส่หน้ากากเข้าหากัน ๆ มือถือสากปากถือศีล ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเนี่ย ในคุณธรรมเห็นใหม่ มันมีแต่การเสียดละ มีแต่การเสียดละ แม้แต่เสียดละความตระหนี่ถี่เหนียว เสียดละความหมักหมมใน หัวใจ ให้ใจมันปลอดโปร่ง

นี่การประพฤติปฏิบัติธรรมมันต้องปูพื้นฐานขึ้นมาตั้งแต่เริ่มต้น แต่เนี่ยเนาะเห็นใหม่จนกระทั่ง นกกระยางเห็นใหม่ขาวปลอดเลย ยืนนิ่ง ๆ เลยนะเวลาปลามันผ่านมา “จ๊อบ” เรียบร้อย นี่ใจเนี่ยมันมี แต่รูปแบบ มันไม่เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงเพราะใจมันปลอดเห็นใหม่ ใจมันปลอดเห็นใหม่ ก็เป็นพิธีกรรมทั้งนั้นนะ สร้างพิธีกรรมขึ้นมา พอมีพิธีกรรมขึ้นมาแล้วก็เป็นการประพฤติปฏิบัติ มันก็

เหมือน เหมือนอุตสาหกรรมการผลิต เนี่ยเวลามันมีวัตถุดิบต่างๆ หมุนออกมา มันสำเร็จรูปออกมามันเป็นธุรกิจการค้าไปเลย

เนี่ยปฏิบัติก็หมุนไป แต่ความจริงมันไม่เป็นอย่างนั้นนะ แต่ความจริงมันไม่เป็นอย่างนั้นเพราะกิเลสมันฆ่ายากที่สุด เวลาเกิดขึ้นมาในวัฏสงสาร เพราะกิเลสมันพาเกิด พอเกิดขึ้นมาเนี่ยเกิดมาด้วยบุญกุศลนะ เกิดเป็นมนุษย์พุทธศาสนาเนี่ย แล้วมีศรัทธาความเชื่อเนี่ย สิ่งนี้มัน มันเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นมาก ทีนี้มีอำนาจวาสนาขนาดไหน เวลาทำ เวลาประพฤติปฏิบัติ มันต้องมีความจริงของมัน

มันต้องมีจริงถ้าใจมันไม่จริงนะ เนี่ยจิตปลอม ความเห็นทุกอย่างปลอมไปหมดถ้าจิตมันจริงแล้วจิตมันจริงตรงไหน มันมีจิตจริงไหม เนี่ยความเกิดขึ้นมา จิตนี้ปลอมหมด ความรู้สึกเราปลอมหมด หัวใจนี้ปลอมหมด ร่างกายนี้ก็ปลอม ปลอมหมด ปลอมเพราะอะไร ปลอมเพราะมันเป็นสมมุติ มันจริงของมัน มันจริงในสมมุติ จริงในสมมุตินะ ความสมมุติเห็นใหม่ เวลาถ้ามันสมมุติถ้าปฏิบัติง่ายรู้ง่ายทุกอย่างง่ายหมด ถ้าง่ายหมดมันก็ต้องบรรลุนิพพาน มันต้องเข้าใจธรรมะ เนี่ยทำไมต้องบัญญัติขึ้นมาละ ทำไมจะมาเถียงกันให้ปากเปียกปากแฉะ

เห็นใหม่สมมุติบัญญัติ บัญญัติขึ้นมาเห็นใหม่ บาลีบัญญัติพระพุทธเจ้าบัญญัติเนี่ยภาษามคธ แล้วเราพยายามศึกษากัน พอศึกษาขึ้นมา เราก็ดีความ ดีความธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พอดีความธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพฤติปฏิบัติธรรมขึ้นมา เนี่ย เข้าใจ ๆ คอมพิวเตอร์มันเข้าใจดีกว่านะ เนี่ยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เห็นใหม่พระไตรปิฎกกดเข้าไปลิ้มมันตอบหมดละ มันเข้าใจหมดเลย มันทำได้ดีกว่าเราอีก

ถ้าบอกว่าเราเข้าใจธรรมะ เห็นใหม่เนี่ยธรรมะใช่ไหม มันก็เป็นอนัตตา ร่างกายมันไม่ใช่ตัวตน มันก็เป็นอนัตตา เข้าใจความเป็นจริงก็เป็นโสดาบัน มันจะเป็นโสดาบันที่ไหน มันเป็นโสดาบันของใคร ถ้าเป็นโสดาบันคอมพิวเตอร์เป็นโสดาบันไปก่อนนะ เนี่ยคอมพิวเตอร์มันรู้จริง มันรู้ก่อนเราอีกไม่มีพลาดเลย กดไปมันตอบมาถูกต้องหมดเลย เป็นโสดาบันใหม่ มันไม่เป็นหรอก

เนี่ยเหมือนกันเวลาปฏิบัติขึ้นมามันจะเป็นโสดาบัน โสดาบัน มันโสดาบันของนิยายธรรมะ มันเป็นนิยายธรรมะ เราสร้างนิยายขึ้นมา เราไปสร้างสังคม ๆ หนึ่งขึ้นมาว่าความรู้จริงอย่างนี้จะ เป็นโสดาบัน มันเป็นไปได้ไม่ได้หรอก มันเป็นไปได้เพราะจิตมันปลอม ความจอมปลอมของใจ เล่ห์กลของกิเลส กิเลสปกติมันก็มีต้นเหตุหยาบคายอยากเล่นฝั่งอยู่แล้ว เนี่ยชิงดีชิงเด่น ชิงดีชิงชั่ว มันเป็นความชั่วของมันทั้งนั้นแหละ ในการปฏิบัติก็เอาความแต่ชั่วหมักหมมหัวใจ แล้วมันจะเอาความจริงมาจากไหน

แต่ถ้าเป็นความจริงของมันนะ ความจริงของมันเห็นไหมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศิลปสมาธิ ปัญญา เวลาเรื่องโลก ทาน ศิลปภาวนา ให้มีการเสียดทาน มีการเสียดของเราขึ้นมา พอเสียดทานขึ้นมา เข้าไปวัดไปวา มันได้ฟังธรรม พอฟังธรรมขึ้นมา มันจะพัฒนาใจของมันขึ้นมา ถ้าใจของมันขึ้นมา การประพฤติปฏิบัติของเราเนี่ย มันฟังธรรมมันกระเทือนหัวใจตลอดนะ เนี่ยครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมเวลาแสดงธรรมออกมาไม่มีแต่เสียงเฉย ๆ มันมีคุณธรรมออกมา

เนี่ยจากใจดวงหนึ่งสู่ใจอีกดวงหนึ่ง จากใจดวงที่มีคุณธรรมเวลามันพูดออกมามันมีหลักมีเกณฑ์ของมัน มันสะเทือนหัวใจของเราเนาะ มุมมองของเรา ความเห็นของเราเป็นอันหนึ่ง แต่มุมมองของธรรมเนี่ยพูดคำว่าเดียวกันแต่ไม่เหมือนกัน เนี่ยครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมพูดออกมาเนี่ย พูดออกมาจากธรรมะ ธรรมะมันสะเทือนหัวใจเรา ถ้ามันสะเทือนหัวใจเรา ทาน ศิลปภาวนา ได้ฟังธรรม พอฟังธรรมมาสะเทือนหัวใจ ถ้าสะเทือนหัวใจมันเปลี่ยนอุมคติเปลี่ยนความเห็นของเรา ถ้าเปลี่ยนความเห็นของเราเห็นใหม่

ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมาท่านทำจริงของท่าน แต่ของเราจะเอาแต่ความสะดวกสบายของเรา ใจเราเป็นปลอมเห็นใหม่ พอปลอมขึ้นมา ครูบาอาจารย์ท่านทำอย่างนั้นจริงๆ เราไปเห็นแต่ผลของท่าน คุณิเราไปเที่ยวเศรษฐกิจธรรม ๆ ท่านมีคุณธรรมเต็มไปหมดเลย เราไปดูแต่คุณธรรมของท่าน แต่เราไม่ดูแต่เหตุที่ท่านปฏิบัติมาละ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๖ ปีนะ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติมาเห็นใหม่คุณิขนาดที่ว่ากองทัพธรรมเคลื่อนมาจากทางอุบล มาทางขอนแก่น โคราช ท่านบอกเลยนะเนี่ยมันยังมีอะไรในหัวใจอยู่ มันยังมีอะไรในหัวใจอยู่ เห็นใหม่ทิ้งหมู่คณะไปที่เชียงใหม่ ไปสำเร็จที่เชียงใหม่ พอกลับขึ้นมาจะบอกเลย กำลังไม่พอ ๆ เห็นใหม่เคลื่อนทัพนะกองทัพธรรมบอกกำลังไม่พอ ๆ กำลังในหัวใจมันไม่พอ

กำลังในหัวใจมันยังไม่รู้แจ้งของมัน ถ้ามันรู้แจ้งของมัน คุณหลวงปู่มั่นสิ ท่านประพฤติปฏิบัติไปด้วย ท่านสอนลูกศิษย์ไปด้วย และพยายามเอาตัวรอดของท่านไปด้วย ถึงที่สุดแล้วต้องสลัดทิ้งเพื่อไปเอาตัวรอดมาให้ได้ พอกลับขึ้นมาจากเชียงใหม่ กลับมาตั้งแต่อุดรแล้วขึ้นไปสกล ไม่บอกเรากำลังไม่พอ กำลังเหลือเพื่อ เหลือเพื่อเพราะตั้งแต่เชียงใหม่ไปสำเร็จที่เชียงใหม่เห็นใหม่ พอสำเร็จที่เชียงใหม่ เทวดา อินทร์ พรหม อนุโมทนา เทวดา อินทร์ พรหมมาฟังเทศน์ฟังธรรมตลอดเวลา แล้วเทศน์ว่าการอยู่ในป่าไม่เคยมีเวลาว่างเลย เทวดา อินทร์ พรหมมาฟังเทศน์ฟังธรรมตลอดเวลา

นั่นไงเนี่ยคนที่มีคุณธรรมในหัวใจเห็นใหม่ใจมันเป็นธรรมจริงๆ มันออกมากับโลกใหม่ เพราะโลกมันสกปรก โลกใจมันจอมปลอม ความจอมปลอมมันมีแต่หน้าไหว้หลังหลอก ความหลอกลวง

ความปลิ้นปล้อน ในเมื่อกิเลสมันปลิ้นปล้อนสอพลอ แล้วเราปฏิบัติเพื่อความสอพลอ มัน เราปฏิบัติเพื่อสอพลอกิเลส ไปยอมจำนนกับมัน

เนียแล้วเอาธรรมะขึ้นมาเห็นใหม่ นิยายพอศึกษาธรรมะ ๆ เนียจิตนี้มหัศจรรย์อยู่แล้ว มันปลิ้นปล้อน ๆ มันหลอกลวงอยู่แล้ว เอาธรรมะขึ้นมากล่าวอ้างกัน มากกล่าวอ้างกันนะ ใครทำอย่างนั้น รู้เห็นอย่างนั้น มันจะเป็นโศคาบัน โศคาบัน มันเป็นไปไม่ได้เพราะใจมันปลอม ในเมื่อใจมันปลอม ใจมันปลิ้นปล้อน ใจมันหลอกลวงตัวเอง ทำลายตัวมันเองอยู่แล้ว แล้วมันจะเอาความจริงมาจากไหน ถ้าเอาความจริงมาจากไหน คำพุทธธรรมะพระพุทธเจ้าน่าฟังทั้งนั้นนะ เพราะธรรมะขององค์สมเด็จพระพุทธเจ้าใช้ใหม่เนีย

ทำความเข้าใจเข้ามา จิตเข้ามา จิตเข้ามา แล้วพิจารณาของมันมันจะเห็นของมันเอง จิตนี้เป็นสมณะก็ได้วิปัสสนาก็ได้ ปลอมทั้งหมดเพราะใจมันยังปลอมอยู่ ความเป็นปลอมมันจะเป็นจริงไม่ได้เลย ความจริงขึ้นมาไม่ได้เลย คุสิดูเงินที่เป็นของจริงบาทสองบาทมันก็ใช้ได้ตามกฎหมาย มีค่าตามกฎหมาย เงินปลอมเห็นใหม่ไปหลอกลวงเขาได้ เนียเวลาเขาทำธุรกิจการค้าอยู่ เขากำลังมีคนชุลมุนอยู่จะเอาเงินปลอมไปใช้ในนั้นนะ เอาเงินปลอมใช้ปนเปไปกับเงินจริง นี่ก็เหมือนกันสังคมของครูบาอาจารย์ของเราประพฤติปฏิบัติมา จนสังคมเขามีความเชื่อถือศรัทธา เขามีการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เอาความจอมปลอมเข้ามา ๆ มันปลิ้นปล้อน มันหลอกลวง หลอกลวงตัวเองเพราะตัวเองไม่มีความแน่ใจ ไม่มีความแน่ใจขณะที่พุทธธรรมะ ธรรมะที่จะแสดงธรรมขององค์สมเด็จพระพุทธเจ้าอย่างนี้จะเป็นโศคาบัน โศคาบัน

แล้วโศคาบันเป็นอย่างไร ๆ โศคาบันก็คือโศคาบันไง กำปั้นทุบดินไง อะไรถึงเป็นโศคาบัน มันเป็นโศคาบันได้อย่างไร มีคุณสมบัติอย่างไรถึงเป็นโศคาบัน เป็นโศคาบันเชื่อถือได้ศรัทธาได้ความจริงได้ จะพูดก็ไม่กล้าจะยืนยันว่าโศคาบัน ก็ไม่กล้ายืนยัน จะบอกว่านี่เป็นโศคาบันก็หลอกลวงกันไป มันปลิ้นปล้อนมันไม่เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา ทำอย่างไรถึงเป็น โศคาบัน

เนียถ้าจิตมันจริงนะ จิตจริงอย่างไรมันถึงจะจริง ถ้าจิตจริงคุณธรรมมันก็จะความจริง ถ้าจิตมันยังปลอมอยู่มันปลอมไปทั้งนั้นนะ ปลอมไปอย่างน้อยมันมีความตะกอนในหัวใจ ตะกอนในหัวใจ ผู้ที่ปฏิบัติสันติวิถี โกมันจะรู้จริงเห็นจริงของมัน นี้รู้จริงเห็นจริงของมันเห็นใหม่ เวลาเราประพฤติปฏิบัติครูบาอาจารย์ของเราเห็นใหม่ ถ้ายังไม่ทำจิตสงบเข้ามามันจอมปลอมทั้งนั้น ศึกษาธรรมคอมพิวเตอร์ดีกว่า คอมพิวเตอร์จำได้มากกว่า พระไตรปิฎกเนียในมูลนิธิต่าง ๆ เขามีของเขา คอมพิวเตอร์ฉบับของใคร มหาบุญมหาคุณของวัดไหนคอมพิวเตอร์เยอะไปหมดคดได้ทั้งนั้น

เนียแล้วมันได้อะไรขึ้นมา มันเป็นการศึกษานะเป็นปริยัติเป็นปริยัติ ในการศึกษาเนียมีความจำเป็น มีความจำเป็นในการศึกษา เพื่อการศึกษามาเพื่อการปกครอง เพื่อการปกครองมาวิชาการ แต่ในการประพฤติปฏิบัติ ทางวิชาการแก้กิเลสไม่ได้ ทางวิชาการกิเลสมันเอามันสวมเขา เอาวิชาการมาแล้วก็ทฤษฎีมานะ ทฤษฎีมานะสูงสุดขอบฟ้าว่าฉันมีความรู้ต้องเชื่อฟังฉัน เชื่อฟังแล้วทำไมกิเลสมันงั้นไม่เชื่อฟังตัวมึง กิเลสในหัวใจมึงเชื่อฟังมึงไหม ถ้าเชื่อฟังมันการประพฤติปฏิบัติการแสดงธรรมออกมามันจะเป็นผลประโยชน์ใหม่ จะแสดงธรรมเพื่อธรรม ถ้าแสดงธรรมเพื่อธรรม ทำเพื่ออะไรทำเพื่อขัดเกลา กิเลส ธรรมะไม่ใช่เพื่อแก้ทฤษฎีของใคร เพื่อความเห็นใคร ใจสุใจนะ ใจดวงหนึ่ง ใจคืออะไร ใจคือความรู้สึก แล้วสู่ความรู้สึกดวงหนึ่ง ความรู้สึกนั้นรับไว้เพื่ออะไร

เพื่อแก้ไขหัวใจของเขา แก้หัวใจของเขานะ เนียทำความสงบของใจเข้ามาถ้าจิตใจยังไม่สงบ ความคิดทั้งหมดเป็นโลกียปัญญา ความเห็นความรู้ทั้งหมดเป็นโลกียปัญญา เพราะใจมันปลอม สิ่งที่ใจมันปลอมความรู้ความรู้สึกขึ้นมาจะตรีกกรรมขนาดไหน จะทำขนาดไหนมันจะเป็นความปลอมให้หมด จิตต้องกำหนดตั้งสติไว้ ตั้งสติไว้ “พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ” เนียพุทโธเข้ามา ๆ คำว่าพุทโธเห็นใหม่

แล้วพุทโธมันได้ประโยชน์อะไรขึ้นมา ถ้าจิตมันไม่สงบ ความคิดทั้งหมดเนี่ยตรีกในธรรม ตรีกในธรรม ธรรมของใคร เนียเวลารู้ธรรมขึ้นมาศึกษาธรรมขึ้นมาเนียปากเปียกปากแฉะนกกแก้ว นกขุนทอง เนียเป็นธรรมของใคร เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหมด แล้วธรรมอันนี้เกิดขึ้นมาละ ธรรมของเราไม่มี ถ้าธรรมเรานะถ้าจิตมันสงบเข้ามา เนียศีลสมาธิปัญญา สมาธิเป็นยังไง แล้วสมาธิไม่มีความจำเป็น ถ้าทำสมาธิอยู่ ใครทำความสงบของใจอยู่ ชีวิตทั้งชีวิตก็ไม่ได้ประพฤติปฏิบัติเพราะจิตมันไม่เคยสงบซักที ต้องรอให้ความสงบของใจแล้วเมื่อไรมันจะสงบละ มันไม่สงบ

จิตมันมีหลากหลายนัก เนียสมาธิอบรมปัญญา ปัญญาอบรมสมาธิ มันมีการกระทำของมัน ถ้ามีการกระทำของมันถ้าจิตมันสงบเห็นใหม่ พุทโธ พุทโธ จิตสงบเข้ามา จิตสงบเข้ามาหันทับหญ้าจิตมันก็ยังปลอมอยู่ สัมมาสมาธิก็จิตปลอม ๆ ปลอมทั้งนั้นนะ ถ้าจิตมันปลอมขึ้นมา ถ้าจิตสัมมาสมาธิเกิดเข้ามาให้ได้ ถ้าสัมมาสมาธิจิตมันมีหลักมีเกณฑ์ของมันเห็นใหม่

ถ้าจิตมันมีหลักมีเกณฑ์ออกรู้เห็นใหม่ ออกรู้ ออกเห็น ถ้าออกรู้ออกเห็นออกเห็นกาย เนียจิตก็ปลอม กายก็ปลอม เราเกิดมานี้ร่างกายมันชราภาพคำคร่ำเป็นธรรมดา ยิ่งคนตายแล้วร่างกายนี้เขาเอาไปทิ้ง เขาเอาไปเผาไฟทิ้ง เขาไม่เก็บไว้หรอก เพราะมันทำให้เขาตกใจกลัว เนียคนตายเขากลับฝึกล้วน

นาง พ่อแม่รักมากพ่อแม่จะถนอมรักษามากเวลาตายแล้วไม่เอาไว้ในบ้านนะ เวลาตายแล้วเอาไปเผา เอาไปไว้ป่าช้า

เนี่ยใจรักก็ส่วนรักแต่ใจจิตใต้สำนึกมันกลัวของมัน นี่ใจกายก็ปลอม ใจก็ปลอม พอใจก็ปลอม แล้วก็บอกว่าศึกษาธรรมะ ศึกษาธรรมะ เวลาศึกษาธรรมะเห็นใหม่ สรรพสิ่งในโลกนี้ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด คนตายเรื่องความตายเป็นธรรมดา แต่เวลาตายขึ้นมาเสียใจกันทำไม ร้องไห้ทำไม นี่ใจเวลาศึกษาธรรม ศึกษาธรรม แต่เวลาเข้าศึกษสงครามสู่สังฆะความจริงทำไมหัวใจหวั่นไหว

นี่ใจความจอมปลอมของมัน ความจอมปลอมเพราะใจมันปลอม สิ่งทีสะท้อนใจมันก็ปลอมไปหมดเลย แต่ถ้าเป็นความจริงนะ พุทฺโธ พุทฺโธ เนี่ยถ้าจิตมันต้องสงบเข้ามา ถ้าจิตไม่สงบไม่มีการเห็นกาย สิ่งทีเห็นกายเห็นกายไม่ได้ ถ้าพุทฺโธพุทฺโธพุทฺโธจิตสงบเข้ามาเห็นใหม่ พอจิตสงบใจก็ยังปลอมอยู่เพราะสัมมาสมาธิเนี่ยมันเป็นหินทับหญ้า คือว่าสิ่งทีเรามีความสงสัยสิ่งต่าง ๆ ในหัวใจของเรา เนี่ยอุปาทานเนี่ยสังโยชน์ต่างๆ มันก็อยู่ในใจของเรา เนี่ยพุทฺโธพุทฺโธมันสงบตัวลง พอมันสงบตัวลง ใจปลอม ๆ นี่แหละแล้วมันต้องออก

เนี่ยสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน ถ้ามันเป็นวิปัสสนากรรมฐานเห็นใหม่ จิตนะมันออก รู้ ออกรู้ในกาย ถ้าจิตมันออกรู้ในกาย ออกรู้ในกาย มันไม่มีความชำนาญนะ มันก็รู้อย่างไม่รู้บ้างเนี่ยจิตเสื่อม การกระทำของเราเนี่ยเราทำงานทุกวันนะ การทำงานของเรามันต้องมีการสดชื่นแจ่มใส ในการทำงานในความสดชื่นในการรื่นเริงในการทำงาน มันต้องมีการเสรีสร้อยหยอหยาง มันต้องมีการทุกข์ความลำบาก นี่ใจการกระทำของเรามันก็ต้องมีการพอใจไม่พอใจเป็นธรรมดา

ในการทำสมาธิก็เหมือนกัน จิตทีเป็นสมาธิเนี่ยมันบ้างทีมันก็เป็นสมาธิได้ บ้างทีมันก็เสื่อมสมาธิเป็นธรรมดา เราก็ต้องรักษา เราต้องรักษาของเราพุทฺโธพุทฺโธเนี่ยรักษาจิตให้ได้ ถ้าจิตมันสงบ บ้างไม่สงบบ้าง พอจิตสงบเราก็ต้องหาอุบายวิธีการ หาอุบายนะการทำงาน ไม่ใช่ว่าเนี่ยเราบอกว่าเราสมัครงานเราทำงานแล้วเขาจะเปิดโล่งให้ทำงาน ไม่มีทาง สังคมของมนุษย์ มนุษย์เป็นสัตว์สังคม มนุษย์มันมีการอิฉาตาร้อน มันมีพวกเขาพวกเรา การทำงานของเราเนี่ยทีไหนมีคนดีที่นั่นมีคนชั่ว สังคมคนชั่วมันก็มีคนดีแทรกอยู่ในคนชื่อนั้น

ทุกสังคมมีดีมีชั่วปนกัน การกระทำของเรามันต้องมีการขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมดา ในการประพฤติปฏิบัติของเราเนี่ยไม่ต้องว่าใคร กิเลสกับธรรมอยู่ในหัวใจเรามันก็ขัดแย้งเป็นธรรมดา มันจะทำให้จิตนี้เสื่อม เนี่ยมันเจริญแล้วเสื่อม สัมมาสมาธิเนี่ยปฏิบัติธรรมแล้วเราเป็นคนดี เขาจะปฐมมเอาดอกกุหลาบราคาให้เราได้เดิน มันเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ในสิ่งที่เป็นไปได้ เราทำขึ้นมาเวลาประพฤติ

ปฏิบัติขึ้นมาพุทโทพุทโทพุทโทนะ ถ้าจิตมันมีสติ มันมีปัญญาของมันเห็นใหม่ ปัญญา ปัญญาคือการคอยตรงไม่ให้มันออกนอกกลุ่มนอกทางเห็นใหม่ มีสติมีปัญญา เนี่ยรักษาพุทโทพุทโทไปเนี่ย ถ้ามันสมดุคของมัน มันก็สงบของมันได้

พอสงบของมันได้ พอกิเลสมันรู้ทันมันต่อต้านขึ้นมา เดียวมันก็เข้าได้บ้างไม่ได้บ้าง เราก็ออกใช้ปัญญาออกพิจารณาออกหาอุบายออกหาวิธีการให้จิตมันสงบเข้ามา สงบเข้ามา ถ้าจิตสงบเข้ามา พอถึงความเป็นกลางของมัน ถึงจิตที่เป็นสัมมาสมาธิของมัน แล้วมันก็ออกรู้ออกเห็นกายเห็นใหม่ ออกเห็นกาย พิจารณากาย เนี่ยถ้าจิตมันเป็นสัมมาสมาธิพิจารณาเห็นกายมันสะท้อนหัวใจ

แต่ในปัจจุบันที่ว่าเห็นกาย เห็นสังขารเห็นต่างๆเนี่ย มันเห็นโดยสัญญา มันเห็นโดยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นใหม่ ในปัจจุบันนี้เพราะอะไร เพราะการประพฤติปฏิบัติมันเจริญรุ่งเรืองเห็นใหม่ ศีลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม วัฒนธรรมในการประพฤติปฏิบัติ เดียวนี้ที่ไหนก็จัดไปการปฏิบัติ ที่ไหนทุกคนก็ตื่นตื่นทุกคนเห็นความสำคัญของศาสนา เนี่ยทางโลกประพฤติปฏิบัติขนาดไหนมีความเป็นอยู่ขนาดไหนมันก็ยังทุกซทุกขนาดนั้นเห็นใหม่

เนี่ยในวัตถุให้ความสุขกับชีวิตจริงไม่ได้ เห็นใหม่ก็เลยมาประพฤติปฏิบัติ แล้วมาประพฤติปฏิบัติก็มาล่อมาลวงกัน มาหลอกลวงกัน ปลิ้นปล้อนหลอกลวงเห็นใหม่ปฏิบัติ โดยใส่หน้ากากเข้าหากับจิตตัวเองนะ ใส่หน้ากากเข้าหากับสังขารความจริงในหัวใจของตัวเอง เอาแต่ความจอมปลอมมาหลอกลวง เพราะตัวเองเข้าไม่ถึงความจริงก็เอาความจอมปลอมมาหลอกตัว ว่าเห็นกาย เห็นกาย เห็นกาย เห็นกายโดยอะไร เห็นกายโดยสามัญสำนึก

ถ้าจิตมันสงบมันเห็นกายมันสะท้อนหัวใจ ถ้ามันสะท้อนหัวใจมันรู้ของมันตามความเป็นจริง พิจารณาเห็นใหม่ จิตจริง จิตมันเป็นสามัญสำนึก เห็นกาย เห็นกายโดยบัญญัติ สมมุติบัญญัติ บัญญัติคือสังขาร สังขารเกิดขึ้นกับใจมันมีการกระทำของมัน สังขารไม่ใช่สัญญาอารมณ์ ไม่ใช่ความเห็นของสมมุติ เนี่ยความเป็นจิตสมมุติมันปลิ้นปล้อนมันหลอกลวง เห็นอะไรก็ดูบ๊วบ๊วบ๊ว เห็นอะไรไป

นี่ไปบอกว่ากำหนดพุทโทพุทโทแล้วมันติดนิมิต มันเห็นต่างๆ มันจะเห็นนรกสวรรค์มันเป็นความผิด มันจะติดนิมิตหมดเลย ต้องใช้ปัญญา ปัญญา ปัญญาอะไร ปัญญาของใคร ปัญญาที่ใช้ปัญญาอะไร ปัญญาสามัญสำนึก ปัญญาโลกีย์ปัญญาไร้สาระ เนี่ยมันจะเกิดปัญญาได้ มันเกิดภาวนามยปัญญา ถ้าจิตมันไม่สงบมันจะเอาปัญญามันจากไหน ถ้าจิตมันไม่สงบเพราะอะไร เพราะกิเลสมันอยู่กับใจ มันปลิ้นปล้อนอยู่แล้วมันหลอกลวงอยู่แล้ว ตรีกในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอาธรรมของ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเป็นสมบัติของตัวเองแล้วก็มาจินตนาการนะเป็นสภาวะแบบนั้นเป็นสภาวะนั้นเป็นโศคาบัน มันจะเป็นโศคาบันไปไหน โศคาบันตัวเองหลอกตัวเองมันไม่เป็นความจริง ถ้าไม่เป็นความจริงขึ้นมาเห็นไหมสังขารมันเกิดของมัน จิตมันสงบก็รู้ว่าสงบนะ

จิตสงบเวลาจิตมันสงบถ้าจิตมันไม่สงบมันพุ่งชาน จิตไม่สงบมันมีแต่ความเดือดร้อนจิตไม่สงบมีแต่ความเร่าร้อนในหัวใจ ถ้าจิตมันสงบมันจะมีความรุ่มเย็นของมัน รุ่มเย็นอย่างไร ถ้ามีสติสัมปชัญญะเนี่ยฉณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปมาสมาธิ ความเป็นสมาธิความที่จิตสงบมันมีความดูดี ถ้าเราไม่รู้จักเราไม่ให้อำมันไม่ได้แล้วเราจะรู้ได้อย่างไรว่าเรามีความสงบขนาดไหน แล้วความสงบของเราสงบแล้วมันจะยั่งยืนได้อย่างไร

ถ้ามันไม่มีสติ ไม่มีสติปัญญาของมัน มันมีสติปัญญาของมันเห็นไหม ความสงบมากสงบน้อย หักใช้ปัญญา หักฝึกเห็นไหมพิจารณาของมัน พิจารณาไม่เห็นกายก็เอาเรื่องของร่างกายเข้ามาตั้งร่างกายของคนมันมีประกอบไปด้วยอะไร คนมันเกิดมาจากไหน มันฝึกปัญญาอย่างนี้มันฝึกของมันเห็นไหม พอจิตมันก็สงบมากเข้ามาจิตสงบเข้ามา พอมันเป็นกลางเป็นสมคูลเป็นสัมมาสมาธิ ถ้ามันออกเห็นกายเห็นไหมพิจารณาเห็นกายที่แรกมันจะสะท้อนหัวใจมันสั้นชั่วหัวใจ มันสั้นชั่วหัวใจเลย มันจะดูดีกระเทือนถึงจิตในสำนักเลย

เนี่ยแล้วมันก็พิจารณาของมันไม่ได้เพราะอะไร เพราะเราทำของเราไม่เป็น ถ้าทำของเราเป็นเห็นไหมถ้าทำไม่เป็นมันก็หลุดมือไป หลุดไปจิตเสื่อมไป หลุดมือไป เวลาเนี่ยวิปัสสนาเวลาจิตมันจะต้องวิปัสสนา มันจะวิปัสสนาไปมันจะก้าวเดินไปได้อย่างไร พอก้าวเดินจิตมันมีหลักมีเกณฑ์ เนี่ยตั้งกายขึ้นมา เห็นกายโดยเส้นผมเส้นขนรูขุมขน อะไรจะดับไตใส่ฟุ้ง เห็นกระดูกเห็นข้อกระดูกเห็นอะไร มันจะเห็นต่างๆ กันหลากหลายมากไม่มีสูตรสำเร็จ ไม่มีทางว่าเห็นกายแล้วเป็นสูตรสำเร็จเป็นโครงสร้างต่างๆ เป็นไปไม่ได้ เนี่ยถ้ามันเห็นเต็มตัวเห็นร่างกายเป็นซากศพเป็นต่างๆ มันก็เห็นของมันได้ เห็นปัจจุบันขณะ ขณะที่เห็นแล้วมัน ถ้ามีกำลังนะจิตมันเป็นจิตปลอมนะยังไม่จริงเลยจิตปลอม ๆ นี้แหละ แต่พอเห็นมันจะเริ่มฝึกหัด เริ่มฝึกหัด พอเริ่มฝึกหัดเพราะจิตเอาความจอมปลอมเพราะมันมีกิเลสมีจิตได้สำนักที่มันหยาบเนี่ย พิจารณากายพอพิจารณากายเนี่ย

พอเห็นกายขึ้นมาเนี่ยมันกรอง กรองด้วยปัญญา ปัญญาที่เกิดขึ้นจากอะไร ปัญญาที่เกิดขึ้นจากจิตสงบ จิตสงบจิตมีพื้นฐานกรรมฐาน จิตที่มีสัมมาสมาธิเป็นพื้นฐาน จิตที่มีสัมมาสมาธิเป็นพื้นฐาน เวลาปัญญาขึ้นมามันเกิดจากจิตที่มีพื้นฐาน จิตที่เป็นสัมมาสมาธิ จิตที่เป็นธรรม จิตที่เป็นธรรมกับจิตที่เป็นกิเลส จิตที่เป็นความจอมปลอม เนี่ยสมาธิเนี่ยแหละจอมปลอม จอมปลอมเพราะมันไม่เห็นมันไม่รู้

คนไม่รู้ไม่เห็นคือคนซื่อ คนที่คนซื่อคนไม่มีหลักมีเกณฑ์ใครชักจูงไปไหนก็ได้จิตมันสงบขนาดไหน ใครจะชักจูงไปทางไหน ไปรู้รกรสวรรณคดีต่างๆ มันก็จะไปกับเขา

แต่ถ้ามีสติสัมปชัญญะของมันมันไม่ไปกับเขา จิตเราสงบแต่เราไม่ใช่คนซื่อ คนซื่อจนแบบใคร ชักนำไปไหนเราก็จะตามเขาไป ถ้าจิตมันสงบแล้วเนี่ยมันจะรู้เห็นสิ่งต่าง ๆ เรามีสติ เราขยับขยับของเรา ขยับขยับว่าเราไม่ยอมไปกับใคร เราจะเป็นเอกเทศของเรา ถ้าเป็นเอกเทศของเรามันมีหลักมีเกณฑ์มี สติปัญญาของมัน มันตั้งตัวของมันได้ พอตั้งตัวของมันได้ถ้ามันออกรู้ธรรม ออกรู้ธรรม ออกรู้ธรรม ออกรู้พยายามเห็นกาย ถ้าเห็นกายขึ้นมาเนี่ยจับกายมันหลุดไม่หลุดมือมันทำไม่เป็น การทำไม่เป็นเห็น ไหม

เนี่ยวิปัสสนา มันจะเกิด มันจะเกิดอย่างนี้ มันจะเกิดจากการกระทำเกิดจากสติปัญญาที่มันออก ก้าวเดินมรรคญาณมันจะเกิด เกิดขึ้นมาด้วยการกระทำของเรา มรรคญาณเนี่ยธรรมจักร จักรที่มันจะ เคลื่อนที่ให้หมุนธรรมจักรเนี่ย เราคำริชอบงานชอบเพียรชอบเห็นใหม่มันจะหมุนของมันเห็นใหม่ ถ้า มันหมุนของมันเห็นใหม่ เนี่ยธรรมจักรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นใหม่

เนี่ยปัญญา อุทะปาที วิชชา อุทะปาที อาโลโก อุทะปาที เห็นใหม่เนี่ยเพราะปัญญามันหมุนมัน จะเกิดฉาน เกิดปัญญา เกิดวิชา เกิดฉาน เกิดความหยั่งรู้เกิดต่าง ๆ เนี่ยพอเกิดหยั่งรู้มันก็ปล่อย ปล่อย เห็นใหม่นี้ไงการปล่อยอย่างนี้จากจิตปลอม ๆ จิตที่เป็นสัมมาสมาธิ จิตที่มีหลักมีเกณฑ์มันปลอมของ มัน ปลอมเพราะอะไรเพราะมันเป็นน้ำในแก้ว น้ำขุ่นเห็นใหม่ตะกอนนอนก้นแก้ว นี่ใจจิตที่มันเป็น ความสงบเนี่ยมันมีวิชา มันมีความหลง มันมีอุปาทานอยู่ในจิตมันนี่ไงมันปลอมอย่างนี้ไง แล้วมัน ออกวิปัสสนาเห็นใหม่ ออกวิปัสสนาเนี่ยออกวิปัสสนาในกาย

สิ่งที่เห็น เห็นกายวิปัสสนากาย กายเห็นใหม่กายก็ของปลอม แต่จิตเห็นกายโดยสังขาร จิต เห็นกายโดยอริยสังข จิตเห็นกายโดยธรรมไม่ใช่จิตเห็นกายโดยสัญญาอารมณ์ สัญญาอารมณ์มันหลอก สิ่งต่าง ๆ มันหลอก พอหลอกขึ้นต้นหลอก ต้นหลอกผลมันจะเป็นความจริงได้อย่างไร แต่ขณะที่จิต มันเริ่มความเป็นไป มันพัฒนาการของมันเห็นใหม่จากจิตที่มีวิชา จากจิตที่มีความโง่เขลา แต่มัน สงบเข้ามา พอสงบเข้ามาชั่วคราวนะ เนี่ยสมาธิเป็นอนิจจังสมาธิไม่มีความตั้งมั่น ความตั้งมั่นเพราะการ กระทำ ความตั้งมั่นเพราะมีเหตุมีผล ชำนาญในวสี ตั้งมั่นเพราะเหตุที่เราสร้าง แต่มันจะอยู่ของมัน โดย ธรรมชาติคืออย่างนี้เป็นไปไม่ได้มันปลอมใหม่ มันเป็นอนิจจังมันปลอมของมัน

พอปลอมของมัน แต่โอกาสที่มันมีความสงบเราก็รีบเอามาใช้งาน เอามาใช้งานออกรู้ ออก วิปัสสนา ออกวิปัสสนาเห็นใหม่ เนี่ยมันจะชราคร่ำคร่า มันจะเนาเปื่อยพอง มันจะพองขนาดไหน

วิปัสสนาซ้อนแล้วซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่ามันก็กลับมาพัฒนาการมันทำให้จิตนี้จริงขึ้นมา จริงขึ้นมา เพราะอะไร เพราะมันเอาตะกอน สิ่งที่ตะกอนนอนกัน อวิชชา ตัณหา อุปาทานที่อยู่ในหัวใจ มันวิปัสสนาไปมันก็ปล่อย ถ้ากำลังพอมันก็ปล่อย

ถ้ามันวิปัสสนาไปบ่อย ๆ ครั้งเข้า ความเป็นตะกอนความอุปาทานมันมีของมันอยู่แล้ว พอมันอยากได้อะไรก็อยากกระทำ มันทำให้ตะกอนนั้นขุ่นขึ้นมา มันก็เป็นอวิชชา เป็นอวิชชาบวกเข้ามา มันวิปัสสนาไปมันก็ไปไม่ได้พอไปไม่ได้ขึ้นมาเนี่ยมันยึดกันมันพิจารณากายมันไปไม่รอดก็ต้องทิ้งกลับมาพุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ ทำจิตให้สงบเข้าไปอีกเห็นใหม่ นี่วิปัสสนาญาณอย่างนี้มันเป็น การกลับ ไปฝึกจิตให้เป็นความจริงขึ้นมาเพราะจิตสิ่งที่เป็นตะกอนนอนกันความหลงผิดความไม่รู้ผิด

ปัญญามันกรองออกบ่อยครั้ง ๆ ถ้าจิตมันจริงนะ เนี่ยมันทำให้กายจริงความจริงมันเกิดขึ้น พอความจริงมันเกิดขึ้นเห็นใหม่ กายเป็นกายจิตเป็นจิตทุกข์เป็นทุกข์มันจะแยกออกจากกันเนี่ย แยกออกจากกันชั่วคราว ชั่วคราว ชั่วครั้งชั่วคราว พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า เนี่ยคำว่าซ้ำแล้วซ้ำเล่าก็เพื่อจะดึงสิ่งที่ เป็นอุปาทาน สรูปักในหัวใจดึงออกดึงออก ความดึงออกวิปัสสนาก็ปล่อย ปล่อย เนี่ยจิตมันก็เริ่มมีความจริงขึ้นมา ขึ้นมา มีความจริงขึ้นมาพอจิตจริงกายก็จริง

กายก็จริงเกิดจากอะไร เกิดจากวิปัสสนาญาณ เกิดจากจิตที่มีการกระทำ มันทำแล้วทำเล่า ทำแล้วทำเล่าเห็นใหม่ถึงที่สุดเห็นใหม่มันขาด ความที่มันขาดเพราะอะไรนี่ใจพอขาดจิตมันก็จริงร้อยเปอร์เซ็นต์ กายเป็นกายจิตเป็นจิตทุกข์เป็นทุกข์เห็นใหม่ แล้วจิตรวมลง วูป เจียบดับหมดเลย เนี่ยสิ่งต่าง ๆ เห็นใหม่มันเป็นจริงของมัน กายก็จริงของกาย จิตก็จริงของจิต ทุกข์ก็จริงของทุกข์ แล้วรวมลง เนี่ยความรู้สึกอีกอันหนึ่ง นี่ใจเนี่ยปัญญาอุทะปาติ วิชชาอุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ ความเป็นจริงเกิดขึ้น สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายดับไปเป็นธรรมดา แล้วเหลืออะไร จิตที่มันรวมลงเข้าไปเนี่ย

นี่เนี่ยโสดาบันเกิดอย่างนี้ โสดาบันเกิดเพราะการกระทำโสดาบันเกิดจากความจริงไม่ใช่ โสดาบันเกิดจากความเพื่อเชื่อ สิ่งที่เป็นเพื่อเจื่อนี่เป็นโสดาบันนะแล้วถ้าวิปัสสนาต่อไป ถ้าจิตที่เป็น โสดาบันวิปัสสนาต่อไปมันก็จะ เป็นสกิทา แต่จิตที่เป็นปุถุชนเห็นใหม่ ความที่เป็นปุถุชน เนี่ยพิจารณา กาย เวทนา จิต ธรรม การที่พิจารณากายจิตเราเห็นใหม่ จิตเรามันจอมปลอมความที่จิตจอมปลอมเนี่ย ถ้ามันพิจารณาหรือเรานั่งหรือพุทโธ พุทโธ พุทโธเนี่ยมันเจ็บปวดใหม่ มันเจ็บปวดความเจ็บปวด ขึ้นมาเพราะใจมันปลอม

พอใจมันปลอมเวทนา มันก็ปลอม เวทนาปลอมเห็นใหม่ แต่ถ้าใจมันเป็นความจริงขึ้น โสดาบันนะพิจารณาเวทนาพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ไปมันจะขึ้นไปเป็นสทิทาคณะ แต่ถ้าใจมันปลอมเนี่ยใจมันปลอมมันก็ปลอมวันยังค่ำ พอใจมันปลอมพอนั่งมันก็ปลอม พอนั่งมันก็ปลอมเดี๋ยวเจ็บเดี๋ยวปวดเดี๋ยวทุกข์เดี๋ยวยากเห็นใหม่ เวทนา เวทนาความจอมปลอมนะ เวทนาของปลอมของปลอมมันอยู่กับเราของเรา มันก็เป็นความจริง จริงแบบโลกียะ ใจความจริงแบบชั่วคราว

เรานี้ใจอ่อนแอ สิ่งใดถ้ามันเจ็บเสียบปวดร้อนกดทับแล้วสู้ไม่ได้ ไม่มีความสู้อะไร เพราะอะไร เพราะมันจอมปลอมเห็นใหม่ เวลาจิตมันปลอมกายก็ปลอม จิตมันปลอม เวทนาจึงปลอม พอเวทนาจึงปลอมมันกลับเป็นจริงนะ กลับเป็นจริงเพราะมันเหยียบย่ำหัวใจเรา มันทำให้เรานี้หวั่นไหวตลอดเวลา จะนั่ง นั่ง ๕ นาที ๑๐ นาทีเจ็บปวดเสียบร้อนแล้ว เนี่ยสิ่งต่าง ๆ มันทุกข์ไปหมดเลย เนี่ยมันปลอมไป

สิ่งที่ปลอมมันกับมีคุณค่า สิ่งจริงไม่รู้จัก เนี่ยสิ่งที่ปลอมเห็นใหม่สิ่งที่ปลอมเวทนาเป็นปลอม เวทนาไม่มีถามสี เวทนามันอยู่ที่ไหนคนตายมันมีความรู้สึกใหม่ คนตายไม่มีความรู้สึกแล้วคนเรา เป็นอยู่เราทุกข์เพราะอะไร เราทุกข์เพราะใจมันปลอม มันปลิ้นปล้อน มันปลิ้นปล้อน มันหลอกหลวง ศีลธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เนี่ยรู้ไปหมดเลย เวทนาสักแต่ว่าเวทนา จิตสักแต่ว่าจิต เห็นอุเบกขาญาณขึ้นมา มันจะเป็นญาณทัสสนะมันจะ.. เนี่ยมันปลิ้นปล้อน มันหลอกหลวงใจของเรา มันเป็นสัญญาอารมณ์ มันเป็นเรื่องที่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตัวเองมันรู้อะไร ถ้าตัวเองรู้เนี่ยมันเป็นความจริงขึ้นมา ตรงไหนมันเป็นความจริง มันไม่รู้อะไรเลย พอไม่รู้อะไรเลย ก็ไปยึดเอาสิ่งที่เป็นสมมุติ ยึดเอาความจอมปลอม ความจอมปลอมเพราะจิตมันหลงไหล จิตมันไม่มีสถานะที่ยืนของมันได้

ถ้าจิตไม่มีสถานะเพราะจิตมันอยู่ไหน จิตมันไม่มี เพราะอะไร ไม่มีเพราะเราไม่รู้จักมัน เราไม่รู้จักแต่เราพยายามแสวงหากำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธ ปัญญาอบรมสมาธิต่างๆ มานั่งเจ็บปวดไปหมดเลย มันเจ็บปวดเห็นใหม่ มันไม่มี บอกมันแสดงอาการเจ็บปวด อ้าวไม่มีแล้วไปเจ็บมาไง นี่ไงเพราะจิตมัน โง่ พอจิตมันโง่มันก็ไปอยู่กับเวทนา เวทนามันไม่มีแต่จิตไปยึดมันเอง จิตไปยึด

จิตอยากแสดงตัวออกมาแต่แสดงตัวออกมาไม่ได้ เนี่ยมันแสดงตัวออกมาไม่ได้ เวลาประพฤติกปฏิบัติธรรมขึ้นมาเนี่ย มันเป็นการประพฤติกปฏิบัติธรรมเพื่อจะฆ่ากิเลส ถ้ากิเลสมันอยู่กับจิต จิตมันจอมปลอมอยู่แล้ว กิเลสมันก็จอมปลอมอยู่แล้ว มันก็แสดงตัวออกทางเวทนา เนี่ยเจ็บปวดเสียบร้อนเป็นเวทนาเนี่ย มันเป็นเวทนาขึ้นมา ไปปวดแล้วจิตมันอยู่ไหน นี่ไงจิตมันไม่เคยสงบสักที พอจิตไม่สงบมันก็แยกกับเวทนาไม่ได้ มันไม่รู้จักเวทนา เวทนาอยู่ที่ไหน

เวลาบอกเวทนาสักแต่ว่าเวทนา เวลากำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธของเราเห็นใหม่เนี่ยมันไม่เจ็บ ไม่ปวดขึ้นมามันชามันต่างๆ เนี่ยเวทนาสักแต่ว่าเวทนา สักแต่ว่าเวทนาเพราะอะไร เพราะสักแต่ว่าเวทนาเพราะจิตมันมีกำลังของมัน พอจิตมันมีกำลังของมันแต่พอกำลังของจิตมันไม่พอ มันไม่สามารถจะปล่อยเวทนาได้ มันก็จะสักแต่ว่าเวทนา เวทนามันแสดงตัวเห็นใหม่ แต่เริ่มต้นจิตมันไม่เห็นว่าเป็นจิตมันอยู่ไหน แต่เวลาเจ็บป่วยขึ้นมาปุ๊บมันไปเสวยเวทนา มันไปทุกข์กับเวทนาแล้วเรารู้ว่า

อ้อ จิตมันเป็นอย่างนี้เวทนาเป็นเราปวดเจ็บปวดร้อนเวทนาเป็นเราเวทนาเป็นเราแต่ถ้าความจริงเวทนามันอยู่ที่ไหน เวทนาเป็นเรา เราเป็นเวทนาเพราะอะไร เพราะเราไม่จักจิตของเรา เราถึงไปอยู่กับมัน แต่ถ้าเราพิจารณาของเราเนะ เราพิจารณาของเรา เนี่ยมีสติสัมปชัญญะเนี่ยถ้าเรามันไม่มีกำลังของเรา เราจะกำหนดพุทโธพุทโธพุทโธของเราไว้ เนี่ยพุทโธพุทโธของเราไว้นะ นี่เป็นขันติธรรม เนี่ยถ้าจิตนี้มันอยู่กับพุทโธเวทนามันเกิดได้อย่างไร แต่จิตถ้ามันไม่อยู่กับพุทโธมันก็ไปเสวยกับเวทนา ถ้าไปเสวยกับเวทนา เวทนาจึงเป็นเรา สิ่งต่างๆ ก็เป็นทุกข์ แต่ถ้าเราพุทโธ พุทโธ มันสงบตัวเข้ามา เวทนาสักแต่ว่าเวทนาเห็นใหม่ มันไม่พอ กำลังไม่พอดูถ้าเรารู้กับเวทนา

เวลาเราภาวนาพุทโธพุทโธเนี่ย เวทนาถ้ากำลังเรามีเห็นใหม่จิตของเราเห็นใหม่จากจิตที่จอมปลอม จากจิตที่พึ่งตัวเองไม่ได้ จากจิตที่ไม่รู้อยู่ที่ไหน จิตที่มันของปลอมแล้วมันก็ยึดมันถือมันแล้วมันก็มีเล่ห์กลของมัน มันเล่ห์กลมันหลอกลวงตลอดเวลา แต่ถ้าเราตั้งมั่นของเรา เรากำหนดพุทโธ พุทโธพุทโธของเรา มันมีสัจจะของเรา เราตั้งความจริงของเรา มันมันถึงที่สุด เวลาจิตมันลงได้ มันสงบแล้วเวทนาไปไหน แล้วสิ่งที่เจ็บปวดแสบร้อนมันไปไหนมันไม่เห็นมีเลย เพราะจิตมันหนีจากเวทนาลงสู่ความสงบเสียก่อน

แต่ถ้าจิตมันไม่ลงสู่ความสงบมันจะออกไปรับรู้กับเวทนาและเราก็ต้องต่อสู้กับมัน ถ้าต่อสู้กับมันถ้าจิตมันมีกำลังต่อสู้กับมันเห็นใหม่ อะไรเป็นเวทนา กระจกเป็นเวทนา หนังเป็นเวทนา เนื้อเป็นเวทนา อะไรเป็นเวทนา เนี่ยถ้าปัญญามันไล่กลับมาเนะไม่มีอะไรเป็นเวทนาพอมันมีปัญญาขึ้นมาเห็นใหม่ใจมันปล่อย เนี่ยถ้าไล่เข้ามาถึงหัวใจถ้ามีเกิดปัญญาขึ้นอะไรเป็นเวทนาสิ่งที่มันเป็นเวทนามันอยู่ไหน ถ้ากำลังพอมันสู้ได้ ถ้ากำลังไม่พอยังเวทนามันจะเวทนาจะเจ็บช้ำจะทำให้หัวใจนี้เจ็บปวด ๒ เท่า ๓ เท่า ๆ เพราะอะไร เพราะเวทนาซ้อนเวทนา

ถ้าเวทนาซ้อนเวทนา ตัณหาซ้อนตัณหา ถ้าตัณหาซ้อนทำให้เราหวั่นไหว ถ้าหวั่นไหวเราต้องมีสัจจะมีความจริงของเรา เราตั้งสติของเราต่อสู้กับมัน ต่อสู้กับมันเห็นใหม่ เนี่ยเวทนาไม่มีเวทนามันอยู่ที่ไหน เวทนาไม่มีแต่มีเพราะจิตมันหลง จิตมันโง่จิตมันไปยึดของมันขึ้นมาเอง จิตมันแสดงตัวของมัน

เองว่ามันอยู่กับเวทนา แต่พอตั้งสติขึ้นมาต่อสู้กับมันเห็นใหม่ การต่อสู้กับเวทนาการใช้ปัญญาต่อสู้กับเวทนามันต้องใช้กำลัง และมีสติจะมีความมั่นคงสูง ความมั่นคงสูงต่อสู้แยกแยะเข้าไป พอแยกเข้าไปแยกแยะไป ไม่มีสิ่งใดอะไรเลยเวทนาส่วนเวทนา จิตส่วนจิตมันปล่อย ปล่อยหมด ปล่อยว่าง ปล่อยให้ว่างขึ้นมาแล้วเวทนาหายไปไหน เนี่ยปล่อยซ้ำแล้วซ้ำเล่า ต้องวิปัสสนาซ้ำบ่อยครั้งเข้าๆ เนี่ยสิ่งนี้กายเวทนาต่อสู้กับเวทนา ถ้าต่อสู้กับเวทนาถึงที่สุดเห็นใหม่

พิจารณาไปเนี่ยเวทนามันยังงี้ มันเอาอารมณ์มาจากไหน เวทนา เวทนามันมีเพราะจิตมันไปยึด แล้วเวลาทำไมไม่มีเวทนามันไปไหน แล้วเวลาเราสุขเราทุกข์มันเกิดมาได้อย่างไร นี่สิ่งที่เกิดขึ้น สิ่งที่มีอยู่เห็นใหม่ชีวิตเราเนี่ยมันชั่วคราวนะ เนี่ยชีวิตเราถึงที่สุดต้องตาย พอตายไปแล้วถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติไม่ถึงที่สุดมันจะเวียนเกิดเวียนตาย แต่เราต่อสู้กับเวทนาในปัจจุบันนี้ ถ้ามันถึงที่สุด ถ้าเป็นโศคาบันถ้ามั่นละเวทนาได้ เวทนาเป็นเวทนา จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์เนี่ยถ้ามั่นละได้มันก็อีกอย่าง มากอีก ๘ ชาติ

ถ้าปฏิบัติในปัจจุบันนี้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้หมดเลย ถ้าต่อสู้กับเวทนา เวทนามันอยู่ที่ไหน ขอดูหน้าเวทนาหน่อย หน้าเวทนามันอยู่ที่ไหน ความเกิดขึ้นความดับไปของมันอยู่ที่ไหนต่อสู้กัน ไป เนี่ยใช้ปัญญา ถ้าต่อสู้ไม่ไหวเวลาพิจารณาไปแล้วมันเจ็บมันปวดแล้ว พุทฺโธพุทฺโธพุทฺโธให้ชัดเจน พอพุทฺโธได้ชัดเจนจิตมันจะหลบมาอยู่ที่พุทฺโธ เนี่ยพุทฺโธชัดเจนขึ้นมา จิตทั้งหมดเอาความรู้สึกทั้งหมดอยู่ที่พุทฺโธเนี่ยเวทนาดับหมด แล้วลงสู่สมาธิได้ แล้วมีสมาธิแล้วออกไปสู้ออกไปรื้ออกันมัน

พอออกสู่สมาธิมันลง พอถึงสมาธิไม่ได้อยู่ได้ตลอดไปเนี่ยมันคลายตัวออกมา คลายตัวออกมาไหน ไหนเวทนาอยู่ไหนสู้มัน พิจารณาต่อสู้กัน พอต่อสู้กันเห็นใหม่มีการแยกแยะกันในเวทนามันประกอบไปด้วย ถ้าวิญญาณรับรู้ในเวทนามันจะเป็นเวทนาได้ใหม่ แล้วใครให้ค่าเป็นเวทนา เวลามันสุขมันสุขทำไมพอใจ เวลาทุกข์ทำไมไม่พอใจ เวลาอุเบกขาขึ้นมา อุเบกขาเวทนามันซาอยู่มันสักแต่ว่า แล้วเรามีความรู้สึกอย่างไร มีความผูกพันอย่างไรกับมัน เนี่ยแยกแยะกับมันต่อสู้ถึงที่สุดเห็นใหม่ เวทนาเป็นเวทนา จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์เห็นใหม่ ชันธ ๕ ไม่ใช่เราเราไม่ใช่ชันธ ๕ มันปล่อยนะเวทนามันปล่อยมันขาด แล้วเวลามันขาดออกไปเนี่ย

นี่ไงถ้าจิตมันจริงจากจิตที่จ่อมปลอม วิปัสสนาบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้าเนี่ยมันฝึกจิตให้เข้มแข็ง พอจิตที่จ่อมปลอมมันเข้มแข็งถึงเป็นสัมมาสมาธิเนี่ย มันก็ยังเป็นความจ่อมปลอมของมัน เพราะมันมีอุปาทานความยึดมั่นถือมั่นของจิตทั้งนั้นนะ แล้วเอาจิตมาต่อสู้กับเวทนาเนี่ย มันใช้ปัญญาญาณใคร่ครวญไป สมถกรรมฐานวิปัสสนากรรมฐานมันคนละเรื่องเดียวกัน คนละเรื่องเดียวกันเพราะใน

สมณะก็มีวิปัสสนา ในวิปัสสนาก็มีสมณะ ถ้าไม่มีกันมาทำไมมรรค ๘ มันจะมีสัมมาสมาธิทำไม สมาธิเป็นสมาธิแต่การต่อสู้การกระทำของเราเนี่ยมันมีขั้นตอนของมัน คนที่ทำเป็น คนที่รู้เป็น อะไรสมณะอะไรวิปัสสนา

สมณะทำจิตสงบ จิตสงบมีกำลังขนาดไหน มันถึงจะพ้นจากโลกียปัญญาเป็นโลกุตตระ โลกุตตระคือสัจจะความจริงที่มันเกิดขึ้นในความเป็นจริงอันนั้น ถ้าเป็นโลกียปัญญานี้เนี่ย มันก็เหมือนวิชาการนะมีการเรียนการสอนนะ เนี่ยทำความเข้าใจเข้าใจกับมันแล้วก็จบ แต่เวลาใช้ปัญญาญาณมันเป็นความเข้าใจที่ไหน มันเป็นความจริงมันเป็นการต่อสู้ ถ้ามันเป็นความจอมปลอมอยู่ มันเป็นสมมุติ ถ้ายังเป็นจอมปลอมเป็นสมมุติบัญญัติเป็นความจริงขึ้นมาไม่ได้

สิ่งที่มันจะเป็นขึ้นมาจากจริงมันขึ้นมาจากอริยสัจ สัจจะความจริง ถ้าสัจจะความจริงเพราะจิตมันสงบขึ้นมาเนี่ย จิตสงบนี้เห็นใหม่ คุณสิเราหาเงินหาทองมา เงินทองของเราเป็นของเราใหม่ แล้วเงินทองมันจะอยู่กับเราตลอดไปได้ไหม เงินทองของเราต้องใช้จ่ายใช้สอยจ่ายจ่ายตลอดไป แล้วก็ต้องแสวงหามันตลอดไป จิตก็เหมือนกันสัมมาสมาธิมันเกิดกับเราใหม่ กว่าความจริงที่จะเกิดกับเราอีกนานขนาดไหน แล้วสิ่งที่เกิดขึ้นกับเราในปัจจุบันเนี่ย

ถ้าเราใช้ปัญญาของเราใคร่ครวญของเราในปัจจุบันเวทนามันเกิดขึ้นมาคนเราเจ็บไข้ได้ป่วยเห็นใหม่ เวลาเกิดโรคภัยไข้เจ็บเนี่ยเวลาเจ็บป่วยขึ้นมาไปโรงพยาบาล หมอเขายังผ่อนคลายความเจ็บปวดของเราได้ แล้วในปัจจุบันที่เราเผชิญกับความจริงเนี่ย มันเป็นเรื่องที่มันเกิด มันจะไม่อยู่กับเราตลอดไปนะ เนี่ยสิ่งที่เป็นประโยชน์เห็นใหม่อยากวิปัสสนา อยากวิปัสสนาอยากต่อสู้กับกิเลส ไม่เห็นหน้ากิเลสเลยสู้กิเลสไม่ได้ แล้วเวทนาถ้านั่งอยู่เวทนามันเกิดแน่นอนอยู่แล้ว ถ้าเวทนามันเกิดต่อสู้กับมัน มีปัญญาต่อสู้กับมัน ได้ใช้ความจริงกับมัน ถ้าใช้ความจริงกับมันนี่ไง มันแยกแยะมันใช้ปัญญาใคร่ครวญตลอดไป นี่ไงเวทนาสักแต่ว่าเวทนา เวลามันปล่อยเห็นใหม่เวลามันปล่อยจิตมันก็จริงขึ้นมา

จิตจริงเพราะอะไร จิตจริงเพราะมันถอนความโง่ของจิตใจ ความจอมปลอมของจิต ความเร่ร้อน ความปลิ้นปล้อนของมัน มันถอนเพราะปัญญาของมัน มันถอนเพราะการเผชิญกับความจริงของมัน จิตนี้ได้เข้าสู่เผชิญกับการจริง จิตนี้ได้เข้าสู่กองทัพ ได้เข้าสู่สัมปยุตกับกิเลส กิเลสเกิดขึ้นจากการค้นหาความทะยานอยาก กองทัพธรรมๆ เกิดสัมมาสมาธิ เกิดสัมมาปัญญาในการเข้าสัมปยุตกัน ๆ เห็นใหม่ถ้ากำลังมันพอเวทนามันก็ปล่อย ๆ ถึงที่นี้มันขาดนะ เวลามันขาดขึ้นเห็นใหม่ จิตก็จริงของจิต เวทนาจึงจริงของเวทนา เนี่ยขั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขั้น ๕ จิตก็จริงของจิต เวทนาจึงจริงของเวทนา ทุกข์ก็จริงของทุกข์ จิตก็รวมลงเห็นใหม่ เวทนามันจริงของเวทนานะ จิตเป็นความจริงของจิต มันความ

จริงหมดเห็นใหม่ แต่ถ้ามันปลอมนะจิตถ้ามันปลอมนะ มันความปลิ้นปล้อนหลอกหลวง มันหลอกหลวง ในการประพฤติปฏิบัติ หลอกหลวงกับความรู้สึกของเรา หลอกหลวงไปหมดเลย มันเป็นนิยาย มันเป็นการ ปลิ้นปล้อน

มันไม่เป็นตามความเป็นจริงว่าโสคาบัน โสคาบันเกิดจากอะไร โสคาบันมาจากไหน เนี่ย โสคาบันเกิดจากเวทนา การต่อสู้กับเวทนา เวลามันขาดไปสังโยชน์ขาดยังไง มันปล่อยยังไง กายเป็น กาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์เห็นใหม่ นี่จิตเป็นจิตเวทนาเป็นเวทนาทุกข์เป็นทุกข์ แล้วมันรวมลงยังไง พอรวมแล้วมันเหลืออะไร เนี่ย จักขุ อูทะปาติ ญานัง อูทะปาติ ปัญญา อูทะปาติ วิชชา อูทะปาติ อาโลโก อูทะปาติ มันเกิดขึ้นมาสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดาสิ่งนั้นดับไปเป็นธรรมดา ดับไปเป็น ธรรมดาเพราะวิปัสสนาญาณ ไม่ใช่ดับเป็นธรรมดาเพราะมันเป็นธรรมดาที่เราเข้าใจอยู่แล้วเห็นใหม่

ไฟมันเปิดมันก็เกิดดับ พระอาทิตย์ก็ตกเป็นธรรมดา สุขทุกข์มันก็ธรรมดา ธรรมดาทั้งนั้นนะ แล้วมันเป็นความจริงใหม่ มันไม่เป็นความจริงเพราะไม่เป็นความจริงมันเลยเป็นสัญญาเป็นความจำ เป็นสิ่งที่เราศึกษามาเป็นวิชาการ ไม่เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงโสคาบันไม่พูดกันอย่างนั้น โสคาบันมันเกิดขึ้นมาคือเกิดขึ้นมาจากการกระทำ เกิดขึ้นมาจากจิตที่มันย่อยสลายกิเลส มันต่อสู้มา ด้วยความมุมานะในการกระทำของจิตมหาศาลเลย แล้วมันทำขึ้นมาแล้วเป็นโสคาบัน โสคาบันจริงๆ ไม่ใช่โสคาบันแบบดูบ ๆ คล่า ๆ โสคาบันโดยการปลิ้นปล้อนหลอกหลวงเห็นใหม่

นี่ถ้าเป็นการพิจารณาต่อไป ถ้าคนที่มีจิตเป็นโสคาบันพิจารณาต่อไปมันก็จะเห็นสภิกขา แต่ถ้า มันพิจารณาโดยจิตที่ยังเป็นความจอมปลอมอยู่เห็นใหม่ กาย เวทนา จิต การพิจารณาจิต สิ่งที่พิจารณา จิต พุทฺโธพุทฺโธพุทฺโธเนี่ย ถ้าจิตมันสงบลง พุทฺโธพุทฺโธพุทฺโธจิตสงบลงนะ จิตสงบลง จิตส่องใส จิตเศร้าหมองเห็นใหม่ จิตเห็นจิต จิตเห็นจิตเห็นจิตยังงี้ เนี่ยตัวความรู้สึกความคิดนี่เป็นจิตใหม่ มัน เป็นความคิดนะ พุทฺโธพุทฺโธเป็นอะไร พุทฺโธเนี่ยเราเป็นคนกำหนดพุทฺโธนะเป็นคำบริกรรมนะ จิตนี้ มันเป็นนามธรรมนี้เห็นใหม่ จิตมันจอมปลอม อยู่ ๆ ก็เกิดมาเราเกิดมากายกับจิตนี้เป็นจอมปลอม จิต เรานี้ก็จอมปลอมเพราะว่าเราเกิดมาเป็นมนุษย์เนี่ยมันจริงตามสมมุติ มันเป็นความจอมปลอมของจิต จิตจอมปลอมจะศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขนาดไหนขึ้นมามันก็จอมปลอม

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันจริง แต่ความรู้สึกของเรามันปลอม มันตีความว่า ปลอมๆ แล้วพุทฺโธพุทฺโธพุทฺโธเนี่ย พอจิตมันมีคำบริกรรมของมัน มันมีการกระทำของมันเห็นใหม่ สิ่งที่มีการกระทำความสงบของใจก็ต้องจิตกระทำ จิตมันจะสงบเข้ามาเพราะมีการกระทำของมัน ถ้า จิตไม่มีการกระทำจิตมันสงบเข้ามาไม่ได้ ถ้าจิตมันสงบเข้ามาเพราะคำบริกรรมพุทฺโธพุทฺโธพุทฺโธ

เนี่ยสิ่งที่มันพุทโธมาจนจิตเริ่ม ๆ มันมีคำปริกรรม พอคำปริกรรมมันมีที่เกาะ จิตมันจอมปลอมไข้ใหม่ แต่มันเกาะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทโธเนี่ยเป็นพุทธานุสสติ พุทโธพุทโธพุทโธจน จิตมันเริ่มปล่อยวางเข้ามา ปล่อยวางเข้ามาเห็นใหม่

พอจิตมันปล่อยวางเข้ามาเห็นใหม่ จิต อากาของจิตสิ่งที่เป็นความคิด พอจิตมันสงบเข้ามา เนี่ยเวลาคนพุทโธพุทโธจิตสงบขึ้นมาเนี่ยมันจะเห็นแสงเห็นเสียงเห็นต่างๆ เห็นใหม่เห็นเป็นดวงไฟสว่าง เห็นเป็นต่างๆ นั้นใจจิตเห็นใหม่จิตเห็นจิตเพราะอะไรจิตเศร้าหมองจิตฟุ้งใส จิตทำไมมันสงบเข้ามาเนี่ย มันเป็นความสว่างถ้าจิตมันสงบเข้ามาโดยธรรมชาติของจิตโดยที่คนที่ไม่ได้สร้างบุญญาธิการมา มันสงบพุทโธพุทโธมันสงบของมันไป ราบเรียบของมันไป ราบเรียบเท่าไรจิตมันก็รู้กับจิต เพราะจิตที่เป็นความสว่าง จิตที่เป็นความสงบ จิตที่มีอารมณ์ความรู้สึก นั้นๆอะไร ตัวจิตเป็นตัวจิตนะ

ตัวจิตเวลาเข้าไปถึงตัวจิต อัปนาสมาธิ อ้อ จิตคือจิต ๆ แต่จิตแสดงออกจิตรับรู้ จิตเห็นแสงสว่าง จิตเห็นความเศร้าหมองเห็นความฟุ้งใส จิตเห็นความสว่าง อากาฟุ้งใส อากาสว่างใส อาการรับรู้ นั่นคือจิต จิตเห็นจิต จิตเห็นอากาของจิต อากาของจิตที่มันเป็นพลังงาน นี่ไงถ้าจิตไม่มีพลังงานจะแสดงตัวออกมาได้ยังไง จิตมันแสดงออกว่าเป็นจิต ออกมารู้กับโลกรู้ถึงใจออกมา ถ้ามันรับรู้ออกมามันก็ รับรู้ถึงความรู้สึกของมันไง

เนี่ยจิตที่มันรับรู้ความรู้สึก เพราะจิตไม่มีความรู้สึก จิตจะสื่อความหมายได้ยังไง เนี่ยธรรมชาติของจิตเห็นใหม่ธรรมชาติของจิตที่มันสื่อความหมายกันสิ่งที่รับรู้กัน เนี่ยคูสิเวลาคนมองตากัน มันยังเข้าใจเลยว่ามองอะไร คูสิเราให้อาหารสุนัขเนี่ย สายตามันขอบคุณเลย มันขอบคุณ ๆ ให้อาหารมือนี้กับกระผม เนี่ยจิตเห็นจิต จิตความรู้สึกของมันที่มันสัมผัสได้ไง นี่สัมผัสได้กับสุนัขนะ แต่เวลาจิตมันสัมผัสกับตัวมันเอง จิตมันสัมผัสกับตัวมันเองนะ

ถ้าจิตไม่สัมผัสตัวมันเอง จิตมันจะรู้จักจิตได้ยังไง จิตมันจะรู้จักจิตมันได้ยังไง จิตรู้จักจิต เพราะจิตมันสงบเข้ามา พอจิตสงบเข้ามาจิตมันเสวยอารมณ์ จิตรับรู้ต่างๆ รับรู้ความฟุ้งใสความสว่างใส นี่ไงเราพิจารณามัน เราพิจารณาว่าทำไมมันฟุ้งใส จิตมันสงบขึ้นมาเนี่ยทำไมมันสว่างใส ทำไมมันเศร้าหมองทำไมมันหดหู่ ทำไมจิตมันฟุ้งใส จิตมันมีความคึกคะนอง นี่ไงเนี่ยจิตพิจารณาจิตเนี่ย ถ้าจิตมันพิจารณาจิตเข้ามาเพราะมีการพิจารณามีการกระทำของมันเห็นใหม่

นี่มันพิจารณาการกระทำว่าจิตนี้มันคิดอะไร เนี่ยถ้าจิตนี้เป็นนามธรรมจิตนี้เวลาสงบเข้ามาเนี่ย มันรู้ถึงความฟุ้งใสถึงความรับรู้ของมัน ถ้ารับรู้ของมันเนี่ยแล้วมันคิดในตัวมันเองใหม่เนี่ย กาย

เวทนา จิต จิตเห็นใหม่ จิตพิจารณาจิต จิตพิจารณาจิตถึงความส่องไสความเศร้าหมองของมัน ความ เป็นไปของมัน ความอับเฉาของมัน เนี่ยหุดหุดความหุดหุด ความรับรู้ของมัน พิจารณาของมันเพราะมัน คิด มันเข้าใจจิตมันยึดจิต ถ้าจิตมันไม่ยึดติดจิต จิตมันพิจารณาไปแล้วมันปล่อยละ พอปล่อยมันปล่อย มันรู้จักการปล่อยนะ จิตปล่อยจิต

จิตปล่อยจิต ปล่อยความรู้ จิตมันเวลาสงบเข้ามาหาตัวมันเอง แล้วมันรับรู้อะไรมันถึงจะรับรู้ ว่าเป็นตัวจิต มันรับรู้ยังงี้ว่าจิตกับจิตมันรับรู้กันยังงี้ ถ้ามันรับรู้กันไม่ได้คุณทำไมไฟฟ้ามันมีขั้วบวก ขั้วลบละ ไฟฟ้ามีขั้วบวกขั้วลบมันถึงออกมามีแสงสว่าง นี่ก็เหมือนกันพลังงาน ดูเทียนซิ เทียนมันจุด ขึ้นมาไฟมันติด สันตติ มันเกิดขึ้นมาได้ยังงี้ มันเป็นพลังงานหรือเป็นไฟขึ้นมา ไฟเกิดขึ้นมาเขาจุดไฟ กันอย่างไร

นี่จิตเวลามันสงบเข้ามามันเห็นตัวมันเองยังงี้ มันรับรู้ของมันยังงี้ ปัญญามันจะใคร่ครวญของ มันยังงี้ มันจะเริ่มปล่อยวางละ พอมันปล่อยเข้ามาเห็นใหม่ มันปล่อยนะ พอมันปล่อยเข้ามา อ้าวจิต ปล่อยจิต จิตปล่อยจิตเพราะอะไร เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์เนี่ยเห็นใหม่ เราเกิดมาเป็นมนุษย์เรามีกาย กับใจ มีกายกับใจ กายคือร่างกายนี้ จิตที่มันอยู่ในร่างกายนี้ มันแผ่ซ่านไปในร่างกายนี้ มันรับรู้ร่างกาย ได้อย่างไร แล้วการรับรู้ร่างกายแล้วเนี่ยตัวจิตมันอยู่ที่ไหน

ตัวที่อาการรับรู้กับตัวจิตยังงี้ คุณคิดเราเกิดมามีกายกับใจ แล้วใจอยู่ที่ไหน จับไว้ซิ จับไว้ที่แขน ที่ขามันอยู่ที่ไหน แล้วเวลามันหุดตัวเข้ามาเวลาสงบตัวเข้ามาเนี่ยศูนย์กลางหัวอกมันเป็นอย่างไรละ แล้วมัน หุดเข้ามากลางหัวอกแล้วมันออกรับรู้ยังงี้ละ ความรับรู้ของมัน มันพิจารณาของมัน มันปล่อยของมัน ยังงี้ พอมันปล่อยของมัน มันก็เป็นอิสรภาพของตัวมันเองเห็นใหม่ นี่ใจจิตอาการความทุกข์ของจิต จิตความปลดปล่อยตัวจิต ปล่อยความรู้ของจิต แล้วมันรวมลงยังงี้มันปล่อยยังงี้ โสคาบันเกิดยังงี้ นี่ใจมันจะเป็นโสคาบัน จะเป็นกาย จะเป็นเวทนา จะเป็นจิต มันต้องมีการกระทำมีความเป็นจริงของ มัน ถ้าความจริงของมัน มันต้องเกิดความจริงของมัน

ถ้าเกิดความจริงคนที่รู้จริงทำจริงจะไม่พูดแบบฉ้อฉล แบบเล่ห์เหลี่ยม แบบหลอกลวง หลอกลวงแม้แต่ตัวเอง มันไม่เข้าใจเวลาพูดธรรมนะ เวลาพูดธรรมะเฉพาะส่วน ธรรมะขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอธิบายได้หมดเลย เนี่ยเป็นสภาวะธรรม สภาวะปัจจุบัน เกิดอย่างนั้นมรรค ญาณ แล้วคนไม่เป็นฟังเข้า มันก็รี้นหูนะ มันก็มีความเห็นตามกันไป แต่ความจริงมันไม่มี ความจริง มันไม่มีเพราะการกระทำสัจจะความจริงมันไม่มี มันเป็นความจริงขึ้นมาไม่ได้ ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา นี้จะไม่พูดกันอย่างนั้น นี่พิจารณาจิตนะ เนี่ยจิตเห็นจิต

จิตพิจารณาจิตเพราะจิตมันเศร้าหมองจิตมันฟุ้งใส เนี่ยพอจิตมันเศร้าหมองจิตมันฟุ้งใสถึงที่สุดแล้วมันปล่อย ปล่อย เพราะตัวจิตมันปล่อย มันเป็นจริตนิสัยของคน มันต้องมีอำนาจวาสนา เพราะมันเป็นเรื่องนามธรรม นามธรรมจับนามธรรมแล้วนามธรรมมันปล่อยนามธรรมต่างๆ ที่อาศัยร่างกายเรานี้แหละ เพราะจิตนี้เป็นนามธรรม จิตเป็นนามธรรมจิต ปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิจิตมันละเอียดมาก มันเกิดในมนุษย์พอเกิดในมนุษย์ขึ้นมาเนี่ย แต่เพราะเราได้สร้างบุญญาธิการอย่างนี้ เราก็ต้องวิปัสสนาอย่างนี้เพราะมันตรงจริตนิสัย แล้วพิจารณาไป แล้วถ้าคนตรงจริตนิสัยการกระทำมันทำได้สะดวก คล่องแคล่วมันง่ายคาย ความง่ายคายเพราะมันตรงกับสายงานของตัวเอง พอทำไปบ่อยเข้า มันปล่อย ปล่อย ปล่อย จนถึงที่สุดนะกายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์มันปล่อยหมด พอมันปล่อย จิตมันปล่อย จิตมันปล่อยจิต พอปล่อยมันปล่อยทุกข์ ปล่อยทุกข์ไปจิตมันก็รวมลง แล้วมันเหลืออะไร

เนี่ยสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นก็ดับไปเป็นธรรมดา ธรรมดาอะไร อะไรมันดับ ทำไมมันถึงดับ ธรรมดามันดับยังไง ธรรมดามันดับแล้วไฟมันก็เปิดดับ เนี่ยเปิดมันก็ดับมันก็เปิด มันก็ติด ปิดมันก็ดับ แล้วมันเกิดดับอย่างนั้นมันได้ประโยชน์อะไร แต่ขณะที่มีการกระทำ ตัวจิตตัวมันเอง พอตัวมันเองมันเห็นอาการที่มันเป็นไปเอง เหมือนกับสิ่งที่มีการกระทำเราทำของเราเอง เราย่อยสลายของมันเอง

สุทธิมันเหลือสิ่งใด เราจับต้องของเราเอง นี่โสดาบันเกิดอย่างนี้ พอมันขาด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ ความเป็นไปต่างๆ เพราะจิตมันรวมลง รวมลงแล้วมันขาดออกไป นี่โง่งโง่ง โง่งขาดออกไป เนี่ยโสดาบัน ๆ มันต้องเป็นโสดาบันโดยข้อเท็จจริง มันไม่ใช่เป็นโสดาบันด้วยการปลิ้นปล้อนล้อหลอกลวง หลอกลวงถึงโสดาบัน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่หลอกลวง สัจธรรมไม่หลอกลวง แต่มันหลอกลวงเพราะสังคมนี่มันหลอกลวง

เนี่ยรู้เท่าทันแล้วเป็นโสดาบัน เห็นไตรลักษณ์ ไตรลักษณ์เป็นยังไง ไตรลักษณ์เป็นชื่อนะแต่ที่มันเป็นในหัวใจมันเป็นยังไง โอ๊ย ไตรลักษณ์มันก็เกิดขึ้นตั้งอยู่และดับไป มันเป็นนกกแก้วนกขุนทอง มันไม่เป็นความจริง เนี่ยแล้วถ้าจิตมันมีพื้นฐานพิจารณาต่อไป มันจะเป็นสภิกขาคาขึ้นมา แต่ถ้าจิตมันจอมปลอม จิตมันจอมปลอมพอกำหนดพุทโธ พุทโธเนี่ย กาย เวทนา จิต ธรรม พุทโธพุทโธพุทโธเนี่ยพุทโธเนี่ยปัญญาอบรมสมาธิ สมาธิอบรมปัญญา

ถ้าปัญญาอบรมสมาธิเห็นใหม่ จิตมันสงบปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาไล่ต้อนเข้ามาเนี่ยพุทโธ พุทโธพุทโธพุทโธเนี่ย มันไล่ต้อนจิตสงบเข้ามา ถ้าจิตสงบเข้ามาบ่อยครั้งเข้า ๆ มันจะเห็นของมันเห็น

ใหม่ เห็นจิตมันสงบแล้วมาเห็นจิต พอเห็นความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบออกรู้อะไร สภาวะธรรม สภาวะกายพิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม สติปัญญา ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม

ธรรม คือสภาวะธรรมเห็นใหม่ ธรรมะเป็นธรรมชาติ สภาวะธรรมเป็นธรรมชาติ ใอนันมัน สภาวะธรรม ธรรมชาติที่มันเป็นวิญญูะมันหมุนไปตามธรรมชาติของมัน สภาวะธรรม ถ้าจิตมันไม่สงบ ใครๆ เป็นคนเห็นสภาวะธรรม คุณสัจของคนที่มีความร่มเย็นเป็นสุข เห็นใหม่เห็นสภาวะธรรมเห็น ธรรมชาติเห็นความร่มเย็นเป็นสุขนะ แต่จิตของคนมันเจ็บปวดกับธรรมชาตินั้น ใครเคยเห็นในสภาวะ นั้นที่เราเคยเจ็บช้ำน้ำใจ เห็นสภาวะแบบนั้นเราจะไม่อยากไปดู สถานที่ใดเราเคยไปเจ็บช้ำน้ำใจเราไม่ อยากเห็นสถานที่นั้นเลย เพราะเห็นแล้วมันจะคิดถึงความเจ็บช้ำน้ำใจของตัวเอง

นี่ไงเห็นใหม่นี้สภาวะธรรมชาติที่เห็นเนี่ย คนหนึ่งเห็นแล้วชื่นชมยินดี อีกคนหนึ่งเห็นแล้วมันมี ประวัติศาสตร์เจ็บปวดแสบร้อนกับธรรมชาตินั้น เห็นสภาวะนั้นที่ไรก็น้ำตาไหลทุกที นั่นทำไม ธรรมชาติมันให้โทษละ ธรรมชาติมันให้คุณกับคนที่มึจิตใจเป็นธรรม ธรรมชาติมันให้โทษกับคนที่จิต มีความฝึงใจกับธรรมชาตินั้น สิ่งนั้นมันเคยฝึงใจเราให้ความเจ็บช้ำน้ำใจกับเรา นั่นไงเห็นใหม่ เนี่ยสิ่ง ที่ใจขณะใจเราปกติ เราเคยเห็นเป็นบวกลบกับธรรมชาตินั้น มันก็จะมีข้อมูลในความเจ็บช้ำน้ำใจความ ชุ่มชื่นในหัวใจแตกต่างกัน

แต่ถ้าจิตมันไม่สงบนะ ถ้าจิตมันสงบตัวของมันเข้ามา เนี่ยเราพุทโธพุทโธพุทโธจิตสงบเข้ามา บ่อยครั้งเข้าๆ พอมันออกรู้อะไร ออกรู้อะไร ในอะไรพิจารณากายก็เห็นกาย พิจารณากายก็กายเปื่อยเน่า กาย พุพอง กายแปรสภาพสู่สภาพเดิมนั้นพิจารณากาย พิจารณาเวทนา ก็เวทนากาย เวทนาจิต เวทนากายคือ ความเจ็บช้ำความเจ็บป่วยของร่างกาย เวทนาจิตก็ความยึดมั่นถือมั่นของจิต ความเศร้าใจเสียใจ เวทนา ของจิต พิจารณาจิต จิตเศร้าหมอง จิตฟ่องใสพิจารณาธรรม

พิจารณาธรรมสภาวะธรรม สภาวะธรรมคือสภาวะของจิต สภาวะของความรู้สึก สภาวะของความ กระทบกับอะไร กระทบกับความคิดต่างๆ เห็นใหม่ความคิดต่างๆ เกิดสภาวะธรรมเป็นธรรมะขึ้นมา สิ่ง ที่เป็นธรรมะขึ้นมา ธรรมะนี้ของใคร ธรรมะที่เราศึกษาธรรมเป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้า ธรรมะเป็นธรรมชาติๆ ธรรมทั้งหลายเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติมันให้ประโยชน์อะไรกับเรา ธรรมชาติคือธรรมชาติ เราก็เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ เราก็อยู่เฉพาะตามธรรมชาติ

เพราะจิตเราไม่สงบ ถ้าจิตเราสงบมันไม่เห็นอย่างนั้นนะ จิตเราสงบขึ้นมาเนี่ย ความคิดเห็นใหม่ อารมณ์ความรู้สึกก็เป็นธรรมะอันหนึ่ง นี่คิดดีคิดชั่ว คิดดีคิดชั่วในความคิดนั้นมึอะไร ในความคิด คิด ชั่วเพราะอะไร คิดชั่วเพราะต้นหากความทะยานอยาก นี่ถ้าคิดดีละ คิดดีมันก็คิดดีเห็นใหม่ คิดดีก็เป็น

การยึดมั่นถือมั่น กิเลสสภาวะธรรมมันเคลื่อนตัวไป พอมันเคลื่อนตัวไป อารมณ์ความรู้สึกเราก็เคลื่อนตามมันไป เนี่ยกิดคือไอ้ที่เป็นธรรมะ ธรรมะก็ตายอยู่นั่นไง เนี่ยจิตมันก็ติดอยู่นั่นแหละเพราะอะไร เพราะสิ่งที่เนี่ยพิจารณาธรรม สภาวะธรรมที่มันเกิดขึ้นมันมีดีและชั่ว ความดีนั่นแหละว่าธรรม ถ้าติดติดติดธรรมะติดว่าเป็นธรรมจะปลดปล่อยมันได้ยังไง ถ้ามันปลดปล่อยไม่ได้ละ ในอารมณ์ความรู้สึก ความคิดมันเกิดขึ้นมาได้ยังไง ความคิดมันเกิดได้ เนี่ยรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เนี่ย สภาวะธรรม สภาวะธรรมในข้อมูลๆ โดยการกระแสนี่มันเกิดขึ้นมาได้ ความคิดมันเกิดขึ้นมาได้เพราะมีรูป มีความรู้สึกความคิดขึ้นมาเห็นใหม่ พิจารณาจิตพิจารณาจิต เป็นความเศร้าหมอง เป็นความฟุ้งใส เป็นการรับรู้สิ่งต่างๆ ของจิต

สภาวะจิต จิตคือพลังงานเฉยๆ เนี่ยสภาวะธรรม สภาวะธรรมเพราะมันมีพลังงาน มีพลังงานแล้วมันบวกด้วยข้อมูลของมันเห็นใหม่ คุณคลื่นวิทยุ คลื่นวิทยุถ้าไม่มีข้อมูลคลื่นมันก็เสียงคลื่นเฉยๆ แต่ถ้ามีข้อมูลเข้าไปมันก็เป็นเพลงเป็นเสียงต่างๆ ขึ้นมา สภาวะธรรม ธรรมที่มันเกิดขึ้นมากกระทบหัวใจขึ้นมา หัวใจกระทบกับสิ่งใดมันก็เกิดข้อมูลเกิดความผูกพันของมันขึ้นมา ความผูกพันนั่นคืออะไร ความผูกพันนั่นคืออารมณ์ความรู้สึก ความรู้สึกมันประกอบด้วยอะไร ความรู้สึกประกอบด้วยรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ถ้าขั้น ๕ มันไม่รวมตัว ขั้น ๕ ไม่เป็นอารมณ์ความรู้สึก ความคิดเกิดไม่ได้ ความคิดเกิดไม่ได้หรอก

ความคิดของมนุษย์เกิดขึ้นมาในสภาวะธรรมๆ ธรรมที่มันเกิดขึ้นมา สภาวะความคิดมันเกิดขึ้นได้ยังไง ถ้าจิตมันสงบเข้ามา พุทโธ พุทโธ พุทโธ จิตมันเสวยอารมณ์ เสวยอารมณ์ขึ้นมาเนี่ย จิตเห็นธรรม ธรรมคืออารมณ์ความรู้สึกธรรมนั้น จับธรรมนั้นตั้ง แล้วแยกแยะของมัน ในธรรมนั้นมีอะไรในธรรมนั้นมีอารมณ์ความรู้สึกของมันข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลนะ คุณเนี่ยในการวินิจฉัยนินทา นินทาใครเป็นคนวินิจฉัยนินทา คนวินิจฉัยนินทาคือคนที่เอามาพูดวินิจฉัยนินทาแล้วเราก็มีความรู้สึก นี่เป็นข้อมูลของโลก แต่ในความเป็นจริง ใครเป็นคนรับรู้เสียงนี้ ข้อมูลที่เขาวินิจฉัยนินทาเนี่ยใครไปรับรู้มัน จิตรับรู้มัน จิตรับรู้ด้วยอะไร จิตรับรู้ด้วยพลังงาน จิตรับรู้ด้วยขั้น ๕ ขั้น ๕ มีอะไรรูป รูปถ้ามันไม่มีเวทนาคือความที่เขาวินิจฉัยนินทาเข้ามา ดีใจเสียใจไง ข้อมูลดีและชั่ว สัญญารับรู้ว่าเป็นข้อมูลแล้วสังขารปรุงแต่ง วิญญาณรับรู้ ขั้น ๕ วิญญาณในขั้น ๕ กับวิญญาณในปฏิสนธิจิต วิญญาณในขั้น ๕ วิญญาณในความรับรู้

ปัญญาโล่เข้าไปๆ มันแยกออกๆ ถ้ามันแยกออกเห็นใหม่ วงล้อ เนี่ยมันประกอบไปด้วยเห็นใหม่ ๕ ส่วน รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เราตัดส่วนใดส่วนหนึ่งออกวงล้อมัน ในวงล้อเราตัดออกส่วนหนึ่ง วงล้อมันจะหมุนไปได้ไหม ความรู้สึกความคิด ธรรมารมณ์ สังขาร ธรรมที่เกิดขึ้นมา

ความคิดที่เกิดขึ้นมา ชรรมะๆ เนี่ยมันจะเกิดขึ้นมาได้ไง มันเกิดขึ้นมาไม่ได้เลย ถ้ามีมรรคญาณเข้าไป แยกแยะเข้าไปทำลายมัน พอทำลายมัน มันก็ปล่อยเห็นใหม่ จิตกับธรรมมันแยกออกจากกัน ธรรมารมณ์สภาวะธรรมๆ สภาวะหลอกหลวง สภาวะธรรมคือสภาวะความหลอกหลวงของจิต เพราะจิตมัน จอมปลอม สิ่งที่เกิดขึ้นมามันเลยจอมปลอม

เนี่ยธรรมะ ๆ นี่จอมปลอมทั้งนั้นนะ มันไม่ใช่ธรรมะจริง ธรรมะจอมปลอมเห็นใหม่ แต่มรรค ญาณ มรรคญาณเนี่ยของจริง มรรคญาณคือเนี่ยความสงบของใจ แล้วใจออกวิปัสสนา ออกด้วยปัญญา เนี่ย มันเป็นของจริง ของจริงทำลายของปลอม ของปลอมคือจิตมันปลอม พอจิตมันปลอม มันได้ข้อมูล มาปลอมๆ พอเขามาปลอมอารมณ์ความรู้สึกมันก็เคลื่อนไปด้วยความปลอมๆ

เหมือนในปัจจุบันนี้ เราเกิดมาเป็นคนเห็นใหม่ เราก็มีกายกับจิต จิตมันก็เป็นพลังงาน จิตก็เป็น ธาตุ ๔ และขันธ ๕ ขันธ ๕ ก็หมุนของมันไปๆ หมุนความคิดของมันไป ศึกษาธรรมะรู้ธรรมะหมด นกแก้วนกขุนทองมันก็เหมือนกับก๊อปปี้ นี่เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องถ่ายเอกสารมันก็ถ่ายๆ ไปมัน ถ่ายออกมาแล้ว เครื่องถ่ายเอกสารมันได้อะไร เนี่ยเครื่องถ่ายเอกสารๆ เอกสารมาเนี่ย คนเอาข้อมูล เอกสารนั้นมาใช้เป็นอาชีพ คนเราเอาข้อมูลเอกสารนั้นมาเป็นประโยชน์ใช้ใหม่แต่ทุกเครื่องถ่าย เอกสารมีอะไร

จิต ๆๆ ที่คิดธรรมะ ๆ เนี่ย มันก็ถ่ายธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา มันก็ถ่าย เอกสารมันก็ก๊อปปี้มาๆ ธรรมะของใคร ธรรมะจอมปลอมๆ มันปลอมเพราะจิตมันปลอม พอจิตมัน ปลอมมันก็ได้ข้อมูลมาปลอมๆ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นของจริงแต่มันถ่ายมามัน ไม่รู้สิ่งใดของมันเลย แต่เวลาปัญญาเราเกิดเห็นใหม่ จิตมันสงบ พุทโธ พุทโธ จิตสงบ จิตมันเป็นตัวจิต ตัวพลังงานเห็นใหม่ พอจิตมันสงบเข้ามาเนี่ย แล้วจิตมันจอมปลอม มันได้ข้อมูลปลอมมันก็ไหลไป ตามความปลอมเห็นใหม่

พอจิตมันสงบเข้ามา เรามีกำลัง มีกำลังเราก็ใช้กำลังเราวิปัสสนาแก้ไขของเรา พอแก้ไขของเรา เห็นใหม่ แก้ไขมันแยกแยะของมัน พอแยกแยะของมันเห็นใหม่ ในอารมณ์ความรู้สึกมันประกอบไป ด้วยรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ข้อมูลที่เขาดิฉินนินทา ข้อมูลธรรมะนี้เป็นข้อมูลขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ขณะที่จิตเราวิปัสสนาญาณ เนี่ยมันจะเป็นข้อมูลของเรา เป็นกำลังของเรา เป็นการกระทำของเรา เป็นการแยกแยะ แยกแยะขันธ ๕ ขันธกับจิต ขันธกับเรา สิ่งที่มีมันเป็นเราเนี่ย

เห็นใหม่พิจารณาจิต ความส่องใสๆ เราแยกของมันจนแยกได้ พิจารณาธรรมก็เหมือนกัน พิจารณาธรรม สภาวะธรรมที่มันเกิดขึ้นมาแล้วเนี่ย สภาวะธรรมที่เกิดขึ้น เพราะจิตมันสงบ ถ้าจิตไม่สงบ

มันไม่เห็น ไม่ได้ จิตเห็นอาการของจิตเนี่ย ใจสภาวะธรรมจิต พุทโธ สงบๆ แล้วเห็นธรรม เห็นธรรมคือ อารมณ์ความรู้สึกคือความคิดขึ้นมา

สิ่งที่เป็นสภาวะธรรมที่เรารับรู้ ธรรม ธรรมะเป็นธรรมชาติๆ เนี่ยธรรมะธรรมชาติเนี่ยมัน เกิดดับ เกิดดับแต่ธรรมชาติของมัน **แต่ไม่ใช่สังขาร** ถ้าเป็นสังขาร มันจะเกิดมรรคญาณ เกิดสังขาร ธรรม สังขารนี้เกิดขึ้นมาจากจิต มันมีการกระทำของจิต นี่มรรค มรรคญาณมันจะหมุน มันจะเคลื่อน ของมัน มรรคญาณเคลื่อนตัวก็คือปัญญาของเรา ปัญญาที่มีสมาธิรองรับ มันมีมรรค ๘ มีงานชอบ เพียรชอบ เนี่ยมันมีสมาธิชอบ สติชอบการกระทำของมันชอบ

นี่ใจพอมรรคญาณของมัน นี่มีการกระทำอย่างนี้ นี่มรรคเกิดขึ้นใหม่ นี่การกระทำของจิต จิตที่มีมรรคญาณมีภาคปฏิบัติ ภาคปฏิบัติ เนี่ยปริยัติ ปฏิบัติ ปริยัติมันจำมามันหนักแก่นกขุนทองแต่ปฏิบัติ ขึ้นมาเนี่ย มันมีการกระทำของจิตมีการเคลื่อน จิตมีการกระทำมีกำลังของมัน มันจับต้องของมัน แล้วมันแยกแยะของมัน พอมันแยกแยะของมัน มันก็ปล่อยเห็นใหม่ ปล่อยๆ ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ ชั้น ๕ มันปล่อย พอปล่อยขึ้นมาจิตมันก็รวมลง พอจิตรวมลงจิตมันปล่อย นี่ตั้งคปทานมันปล่อย ชั่วคร่าว

พอปล่อยชั่วคร่าว จิตจอมปลอม ๆ ธรรมก็จอมปลอม สภาวะธรรมที่เกิดขึ้นมาจอมปลอมหมดเลย แต่เพราะจิตมันสงบเพราะเรากำหนดพุทโธ มันมีสัมมาสมาธิ มันมีหลักมีเกณฑ์ของมันเข้ามา พอจิตมันจอมปลอม สงบขนาดไหนมันก็จอมปลอมเพราะมันเป็นตะกอนนอนก้นแก้ว ในเมื่อสัมมาสมาธิเป็นหินทับหญ้า มันจะชำระกิเลสไม่ได้ เป็นไปไม่ได้หรอกแต่ต้องอาศัยความสงบอันนี้

พออันนี้มันสงบขึ้นมาเนี่ย แล้วมันออกวิปัสสนาญาณของมันเห็นใหม่ เนี่ยวิปัสสนาคือพยายาม ไคร่ครวญเข้ามา การไคร่ครวญเข้ามาเพื่อถอดถอนอุปาทาน ถอดถอนการยึดมั่นถือมั่น ถอนสังโยชน์ออกไป ๆ นี่ใจเอาตะกอนในน้ำออก ตะกอนคือกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เนี่ยพอมมีการกระทำ มรรคญาณมันเคลื่อน มันเป็นธรรมจักรเข้ามาทำความสะอาดของใจ พอทำความสะอาดของใจ เนี่ยจากใจจอมปลอม ถ้าใจจอมปลอมมันจะปลิ้นปล้อน เร่วอน มันจะมีหลอกหลวง มันจะมีการฉ้อฉล แล้วโศคาบันฉ้อฉล โศคาบันปลิ้นปล้อน โศคาบันหลอกหลวง หลอกหลวงตัวเองทำลายตัวเอง

แต่ถ้าเป็นความจริงของมันขึ้นมาเห็นใหม่ มันจะมีการกระทำของมันขึ้นมา มรรคญาณมันเกิดขึ้นมา มันวิปัสสนารอบหนึ่งมันปล่อยวางรอบหนึ่ง จิตที่มันจอมปลอมเนี่ย เพราะมันจอมปลอมพอมันเห็นสังขารความจริงมันก็ปล่อย ๆ

พอมันเห็นสัจจะความจริง มันฝึกฝนตัวเอง มันเป็นธรรมชาติของมัน มันประจักษ์ของมัน มันเห็นของมัน มันทำลายของมันเห็นใหม่ พอมันทำลายของมัน พอมันทำลายของมันบ่อยครั้งเข้าๆ เนี่ยขั้นเป็นขั้น จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ ขั้นมันก็แยกออกไป ขั้น ๕ ในเมื่อสังขาร ธรรมะเนี่ย สิ่งที่จะเป็นธรรมะนั้นต้องมีขั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันถึงเป็นสภาวะธรรม ความรู้สึกเกิดขึ้นได้ แต่ตัวจิตเฉยๆ มันเป็นความผ่อนคลายเสerahมอง นั่นแหละตัวจิตเห็นใหม่ตัวจิตตัวสัมมาสมาธิ

ตัวสิ่งที่มีมันเป็นตัวจิตที่มันปลอมอยู่ แต่มีการกระทำของมัน มันก็ทำความสะอาดของมันขึ้นมาเรื่อย มันก็สะอาดขึ้นมาเรื่อย มันก็จริงขึ้นมาเรื่อยเห็นใหม่ ถ้าจิตปลอม ธรรมะก็ปลอม ถ้าจิตมันจริงขึ้นมา ธรรมะจะจริงขึ้นมาเรื่อยๆ มันก็จะปล่อยวางไปเรื่อยๆ มีความสะอาดไปเรื่อยๆ การประพฤติปฏิบัติจะง่ายไปเรื่อยๆ คำว่าง่ายคือชำนาญขึ้น คนทำงานเป็นชำนาญขึ้นทุกอย่างมันจะดีขึ้นเรื่อยๆ มันก็วิปัสสนาบ่อยครั้งเข้าๆ ถึงที่สุดมันขาดนะ ขั้น ๕ ไม่ใช่เราเราไม่ใช่ขั้น ๕ ขั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ทุกข์ เราไม่ใช่ขั้น ๕ เนี่ยแล้วจิตรวมลง อะไรรวมลง เนี่ยโศดาบัน โศดาบันในกาย โศดาบันในเวทนา โศดาบันในจิต โศดาบันในธรรม แล้วโศดาบันมันก็พิจารณาไปมันก็ก้าวเดินต่อไป การวิปัสสนา ในการกระทำเนี่ย ส่วนใหญ่แล้วมันไม่ใช่ทำพิจารณากาย ธรรมพิจารณาเวทนา ธรรมพิจารณาจิต ธรรมพิจารณาธรรมต่างๆแต่ละขั้นตอนไป พิจารณาอันใดอันหนึ่ง

สิ่งใดสิ่งหนึ่งพิจารณาเนี่ยเป็นพระโศดาบัน เป็นพระสกิทา เป็นพระอนาคา เป็นถึงพระอรหันต์ได้เหมือนกันหมด แล้วเวลาพิจารณาไปแต่ละขั้นแต่ละตอนขณะที่พิจารณาส่วนใดส่วนหนึ่งเนี่ย เราพิจารณา พิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิตบ้างก็ได้ บ้างเห็นใหม่ คำว่าบ้างคือว่ามันเปลี่ยน งานที่ทำซ้ำซาก งานที่เราทำเฉพาะส่วน เนี่ยก็เลสมันจะปลิ้นปล้อน แล้วมันจะทำให้เราพิจารณาได้ยาก มันจะทำให้เราออกนอกกลุ่มนอกรทาง เราต้องปิดล้อมทุกๆ วิธีการ

การประพฤติปฏิบัติมันต้องมีสัจจะ ประพฤติปฏิบัติมันต้องมีวุฒิภาวะ การพิจารณาต้องมีปัญญา ปัญญาที่เป็นภาวนามยปัญญา ไม่ใช่ปัญญาซื้อป้อ... ถ้าปัญญาซื้อป้อเนี่ยพุทธพจน์ เนี่ยพระพุทธเจ้าว่ายังไงต้องทำตามนั้น เนี่ยมันไม่ใช่ มันอยู่ที่จิต อยู่ที่นิสัย อยู่ที่อำนาจวาสนาอยู่ที่การกระทำ พิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม แต่ละครั้งแต่ละคราว หนึ่งเดียวแต่สิ่งใดก็ได้

แล้วเนี่ยครูบาอาจารย์หลายองค์มาก พิจารณากาย กายๆ กายโศดาบัน กายสกิทา กายอนาคา กายถึงพระอรหันต์ก็มี พิจารณาเวทนา พิจารณาจิตเนี่ย สิ่งใดสิ่งหนึ่ง บางองค์พิจารณาแต่ละขั้นตอนไม่เหมือนกัน เนี่ยพิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิตแต่ละขั้นตอน เนี่ยพิจารณากายอันหนึ่งเป็น

โศดาบัน พิจารณาจิต พิจารณาเวทนาเป็นสภิกทา เนียพิจารณาธรรมเป็นอนาคา พิจารณาจิตเป็นพระอรหันต์ เนียบางองค์ก็ใช้สติปฏิฐาน ๔ ครบคือแต่ละขั้นตอนใช้อันใดอันหนึ่ง

แต่ถ้าเราปฏิบัติของเราเห็นใหม่ สิ่งใดที่เผชิญหน้า สิ่งใดที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ถ้าจิตมันขึ้นมาในปัจจุบันแล้วเป็นสัจจะความจริงอันนั้นเราต้องพิจารณาสິงนั้นและทำสິงนั้นตามความเป็นจริง แล้วตามความเป็นจริงที่โดยตั้งสติ มหาสติ สติอัตรโนมัตติมันจะละเอียดลึกซึ้งเข้าไป ละเอียดลึกซึ้งเข้าไป โศดาบันเป็นโศดาบันนะ โศดาปัตติมรรค สภิกทามรรค อรหัตตมรรค อนาคามรรค อรหัตตมรรค มันจะละเอียดลึกซึ้งเข้าไป เป็นสติ มหาสติ สติอัตรโนมัตติ ญาณการเกิดขึ้นมาญาณหยั่งรู้ต่างๆ มันจะเกิดขึ้นไป ถ้าคนมีคุณธรรม

การประพฤติปฏิบัติมันจะหลากหลาย และวิวัฒนาการมันจะพัฒนาของมันขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป นี่เป็นข้อเท็จจริง ในวงการปฏิบัติในครูบาอาจารย์ของเราปฏิบัติจริงๆ รู้จริงๆ มันจะมีคุณสมบัติจริงๆ คุณสมบัติจริงๆ เวลาพูดออกมาเนี่ยมันจะเข้าใจได้หมดเลย เข้าใจว่าในปัญญาอย่างนี้ในการวิปัสสนาอย่างนี้มันอยู่ในขั้นตอนไหน ขั้นตอนโศดาบัน ขั้นตอนสภิกทา ขั้นตอนอนาคา ขั้นตอนพระอรหันต์ มันมีวุฒิ มันมีกำลัง มันมีความแตกต่างๆ

เห็นใหม่เวลาหลวงตาท่านพูดเลย ถ้าไม่รู้พูดไม่ได้ ไม่รู้ถามไม่ได้ เวลาถามครูบาอาจารย์เขาถามกันด้วยธรรมะ เนียพิจารณากายยังงัย พิจารณาเวทนายังงัย พิจารณาจิตยังงัย พิจารณาโศดาบันยังงัย สภิกทา อนาคายังงัย มันไม่เหมือนกันหรอก มันไม่มีๆ สูตรสำเร็จหรอก มันเป็นไปไม่ได้หรอก สูตรสำเร็จที่ว่ามันจะพิจารณาของเขาเป็นสูตรสำเร็จเป็นไปไม่ได้ สิ่งนั้นเป็นไปไม่ได้เลยแต่ถ้าเป็นความจริงนะ เป็นความจริงเนี่ย มันเหมือนคนเป็นงานนะทำอะไรก็ถูกต้องไปหมด เนียคนไม่เป็นทำอะไรก็ผิดไปหมด ถ้าผิดไปหมดแต่พยายามตะแบง พยายามจะเอาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาอ้างอิง แล้วก็พูดจามันนวล พูดจาอ่อนหวาน เวลาครูบาอาจารย์ของเราเนี่ยโอ้อโฮกระโชกโชกฮาก พูดจาไม่น่าจะเป็นธรรมะเลย แต่เป็นธรรม

กำลังของธรรมนะ เวลาธรรมมันออกมาเนี่ย เวลาออกมานะคูสิ ในการประพฤติปฏิบัติในความจริงจัง ความมุมานะ แล้วเรามาทำเล่น ทำอ่อนซ้อยอ่อนกับกิเลส แล้วบอกว่าเป็นการประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่ทำจริงผู้ที่เห็นจริงคูไม่ได้หรอก คูไม่ได้ คูไม่ได้เห็นใหม่ เวลาภาคปฏิบัติ ปรียัติปฏิบัติ ปัจจุบันนี้มีปัญหา ปัญหาเพราะว่าปรียัติเข้ามาในภาคปฏิบัติเยอะ แล้วพอปฏิบัติไปแล้วเนี่ย ก็ปฏิบัติไปโดยสัญญาอารมณ์ แล้วพอภาคปฏิบัติจะแสดงตัวออกมา ก็บอกว่าเป็นกิเลส อันนี้เป็น

อารมณ์ขันเฉยๆ ต้องพูดจาฉะฉานอ่อนหวาน นี่ไปปฏิบัติล้วนๆ แต่อ้างอิงว่าปฏิบัติ หมาหม่มหนังเสือ
เป็นหมา แต่อยากเป็นเสือ เสือมันก็คือเสือ เอวัง